

קוראים יקרים,

מעלה משנה וחצי לאחר תחילת המלחמה בעזה, כשסופה עדיין אינו נראה באופק, אזרחי ישראל מצאו את עצמם שוב במלחמה חדשה. ב־12 בחודש זה פתחה ישראל במלחמה עם איראן, שגם עם דיבורים על היתכנותה מולאו את המרחב הציבורי בעשורים האחרונים וביתר שאת בשבועות האחרונים, כמעט שום דבר לא הכין אותנו, האזרחים, להפתעה שאחזה בנו בלילה שבין יום חמישי לשישי, עם הפעלת האזעקות וההכרזה על פתיחת המלחמה. משך 12 ימים העברנו את חייו בריצה אל מקלטים ומהם, מתגוננים מטילים בליסטיים שנחתו בעשרות על ערים שונות ברחבי המדינה, הסבו נזק רב והפילו קורבנות רבים, שעבורם שום תוצאה של המלחמה כבר לא תשנה דבר.

הישורת האחרונה של העבודה על גיליון זה נעשתה בתוך ימי המלחמה ותחת אש. בזמן שהיינו במקלט באחד מימי המלחמה הראשונים, הקריא אחד השכנים הודעה שנשלחה באחת מקבוצות הוואטסאפ שבהן הוא חבר: "מאז 1979 לא יצאה טיסה אחת מתל אביב לטהרן; מאז שלושם כל הטיסות מתל אביב יוצאות רק לטהרן". יום אחרי ששמעתי את הבדיחה הזאת, הגיע לידי תמונה של מעטפה משנת 1953 המציינת את הטיסה המסחרית הראשונה בקו לוד־טהרן, של חברת אייר פראנס. המעטפה התגלגלה דרך הפייסבוק לידיו של יעקב רוזן שגריר ישראל לשעבר בעמאן בירת ירדן, ממנו אל חברנו ד"ר אופיר וינטר ולבסוף אל יורם לוביאניקר. אני מודה לשלושתם ששלחו לי את המעטפה ומודה במיוחד לחברנו דוד ימין, שפרסם את המעטפה מתוך האוסף שלו, וניאות לסרוק לי אותה מחדש כדי שנוכל לשלב אותה על שער הגיליון.

למרבה השמחה, המלחמה הגדולה עם איראן נמשכה רק 12 ימים ואפשרה חזרה מהירה יחסית לשגרת עבודה וכך גם לסגירת הגיליון שלפניכם. הגיליון כולל שלל מאמרים ומדורים בולאיים מאירי עיניים: המאמר הפותח הוא מאמרו של יהודה קליינר, המספק הצצה לדואר שנשלח מעכו (וגם אליה) בתקופה הטרור־בולאית, בהמשך למאמרים רבים על תקופה מרתקת זו שפרסם לאורך הגיליונות הקודמים. מאמרו של קליינר מספק נתונים מרתקים על עכו של המאה ה־17, על הרכב אוכלוסייתה ועל התנהלותה הכלכלית והחברתית ולצד זאת מגולל סיפור בלשי קטן על הדרכים לאתר מידע מדויק על מרחב קרוב פיזית אך רחוק היסטורית שהמידע עליו דל עד בלתי קיים לחלוטין. המאמר השני בגיליון הוא חלקה החמישי של סדרת המאמרים של יואל סלוצקי העוסקת בתעריפי הדואר ונתיבי הדואר בפלשתינה המנדטורית בשנים 1927-1948, אחרי הפסקה קצרה של גיליון אחד. בחלק זה של הסדרה מציג סלוצקי פריטי דואר אוויר ייחודיים ומרהיבים שנשלחו מארץ ישראל המנדטורית בתקופה הנידונה והמספקים ממד נוסף של שירותי הדואר בה. המדור הראשון בגיליון זה הוא מדור היודאיקה של בוריס וולודרסקי, שחזר אף הוא לאחר הפסקה של גיליון אחד. בגיליון זה סוקר וולודרסקי מספר גלויות ומעטפות חדשות שהנפיק הדואר הרוסי בשנת 2024 ועלירה דמויותיהם של מספר אמנים ואנשי רוח יהודים. גברים ונשים, שהותירו חותם על חיי היצירה והרוח חברית המועצות וברוסיה והנוצחו על פריטים בולאיים. בהמשך מופיע דיווח של ד"ר לס גלסמן על הנציגות הישראלית בתערוכת הבולים EuroPhilEx 2025 שנערכה בברמינגהאם בחודש מאי האחרון ונרשמו בה הצלחות יפות למציגים הישראלים. אחרי, מדור חדש של אבישי אהרוניאן המציג גילויים חדשים בבולאות הישראלית וברשימת הפתיחה שלו מציג מעטפות יום ראשון עם חותמת אירוע מיוחדת ירושלים "ויצו" שעליהן בולי עתודה מסדרת "מגן דוד" בערך 0.75 לירה. מעטפות כמו אלה היו ידועות לאספנים, אך אהרוניאן גילה מספר מעטפות שלא היו מוכרות ועליהן בולי העתודה עם שובלים. המדור הבא, "סיפורו של פריט", מכולל את גלגוליה של "גיליונות הנטינגפילד" שציינה את המלכתו של המלך אדוארד השמיני, שמלך בפועל רק למשך זמן קצר. הגיליונות נחתמה על ידי הברון הנטינגפילד, מושל מדינת ויקטוריה באוסטרליה מטעם הבריטים והוענקה לו במתנה, אך בעקבות ויתור המלך על כתר וביטול ההנפקה, נתבקש הברון להשיבה. הברון אכן השיב את הגיליונות, אך זאת לאחר שהעניק צמודה של שישה בולים לידיו ולא הצליח להשיג אותה בחזרה. הצמודה האבודה (שהפכה עם הזמן לצמודה של ארבעה בולים בלבד) הפכה לפריט אספני נדיר וציר הזמן של קורותיה מפורט במאמר, שפורסם במקור בקטלוג של בית המכירה קריינפילד. במדור "מגן הארכיון" מציג מרדכי נחמני מברק ייחודי שנשלח מישיבת חברון חודשים ספורים לפני מאורעות תרפ"ט שהביאו סוף לקהילה היהודית בעיר. המברק יפה ומעניין שנשלח ממברקה שלא הייתה מוכרת לכותב, אך מעניינת לא פחות וזהותו של השולח – תלמיד בישיבה שלימים הפך בעצמו לראש הישיבה כשזו כבר הייתה ממוקמת בירושלים. במדור "מגן הארכיון" נוסף, מביאה לנו אריאל סבר ידיעה מעיתון מעריב מימי הקמת המדינה על צביאת המונים על סניפי הדואר כדי לקנות את בולי המדינה החדשה. הגיליון נחתם ברשימת "אחרי מות" שבה סופר גידי מרינסקי למאיר אשל ז"ל, מעצב גרפי שהיה מבכירי מעצבי הבולים שפעלו בישראל ושימש כמורה בבצלאל משך שנים ארוכות. הגיליון נחתם במדור השירה הקבוע של המשורר רוני סומך ובעדכון ההנפקות האחרונות של דואר ישראל.

אנו מקווים שתמצאו עניין במאמרים ובמדורים השונים בגיליון וכתמיד, נשמח לקבל מכם תגובות, הערות והארות על כל התכנים המופיעים בגיליון. נשמח מאוד לפרסם מאמרי תגובה על תוכני הגיליון בגיליונות העתידיים של "שבל" ואנחנו מזמינים אתכם לתרום מאמרים חדשים מכל סוג ובכל היקף לפרסום בכתב העת. גם היום, למעלה מ־630 ימים מאז ה־7 באוקטובר, אנחנו מייחלים לשובם המהיר של כל החטופים ושל כל גופות המלדים מעזה ומאחלים שהמלחמה שעברנו תהיה האחרונה.

עידן ברי
עורך "שבל"

מגזין
הבולאים
בישראל

בהוצאת התאחדות בולאי ישראל

גיליון מס' 133

סיון תשפ"ה – יוני 2025

מחיר: 30 ש"ח • מוני שנת: 100 ש"ח

מען המערכת לפניות ולמנויים: ת.ד. 3301, ת"א 6103201

טל: 03-6295547 • פקס: 03-5259716

Email: idanbarir@gmail.com • www.israelphilately.org.il

עורך: עידן ברי

עיצוב גרפי: א. אורן הפקות דפוס

הפקה: א. אורן הפקות דפוס, שדרות רוטשילד 109, ת"א

תוכן העניינים

דבר העורך 2

היסטוריה של הדואר

מכתבים מעכו מהמאה ה־17

בארכיון של ליבורנו / יהודה קליינר 3

מגן הארכיון

הכל רצו לזכות בבול העצמאות / אריאל סבר 9

תולדות הדואר של ארץ ישראל

תעריפי דואר ונתיבי דואר בפלשתינה,

1927-1948 / יואל סלוצקי 10

יודאיקה

חדשות יודאיקה ברוסיה בשנת 2024 /

בוריס וולודרסקי 16

מגן הארכיון

מברק מישיבת חברון שישה חודשים לפני

מאורעות תרפ"ט / מרדכי נחמני 21

פעילות בולאית מעבר לים

זהב ישראלי משולש בתערוכת הבולים

|הבינלאומית EuroPhilEx בברמינגהאם /

לס גלסמן 22

גילויים חדשים בבולאות הישראלית

מעטפות יום ראשון שטרם הגיעו

לידי ציבור האספנים / אבישי אהרוניאן 24

סיפורו של פריט

סיפורה של גיליונות הנטינגפילד. 25

אחרי מות

לזכרו ולציון פועלו של מאיר אשל ז"ל /

גידי מרינסקי 27

בולים ואמנות

קפה ב"הנסיך הקטן" / רוני סומך 28

עדכון קטלוג בולי ישראל 29

חותמות דואר ישראל 31

מכתבים מעכו מהמאה ה-17 בארכיון של ליבורנו

יהודה קליינר*

מבוא

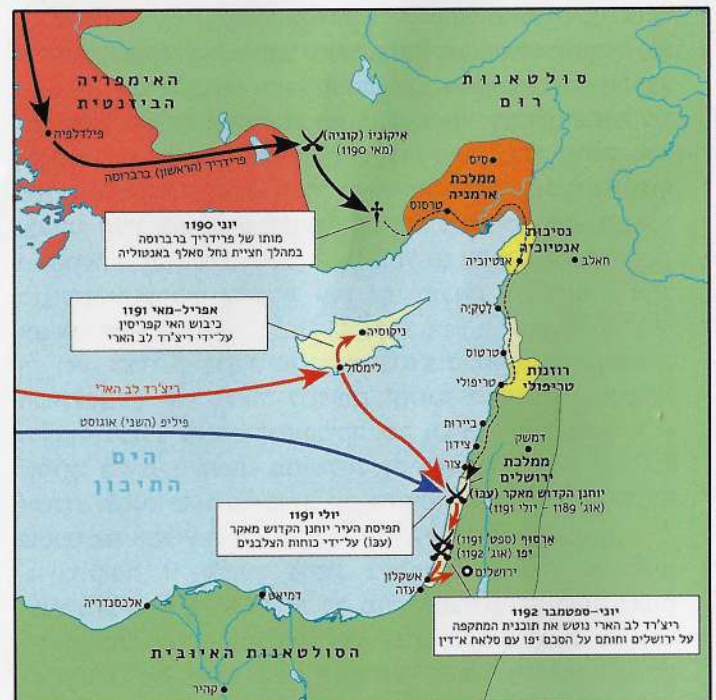
בתקופה זו, התנהלה הפעילות המסחרית והפיננסית בעיר ברובה בחסות ערי המדינה האיטלקיות ונציה, גנואה ופיזה, שנלחמו בין לבין עצמן על ההגמוניה והשליטה המסחרית בעיר. בסופם של כל המאבקים הללו, הייתה ידם של הוונציאנים על העליונה. מקורו המדויק של השם עכו אינו ידוע. אחת האטימולוגיות העממיות המוכרות בעברית היא שכאשר נוצר האוקיינוס הוא התפשט והתרחב עד שהגיע "עד כה" ונעצר, מאורע שבעקבותיו ניתן לעיר שמה, לכאורה. בספר Early Travels in Palestine (לונדון, 1848) השתמשו הנוסעים בני המאות ה-12 עד ה-15 סוואלף (Sewulf), זיגורד הצלבני (Sigurd the Crusader), ג'ון מונדוויל (Maundeville) ואחרים בשמות שונים לעיר, כגון: Accaron, Akoun ואפילו Akosborg. עם הזמן, התקבע שמה של העיר במקורות האירופיים כ-Acre. יש בנמצא שפע של תכתובות מסחריות שהתנהלו באמצעות מכתבים שנשלחו אל העיר וממנה. מכתב ונציאני מוקדם יחסית שנשלח מעכו מוצג, לדוגמה, בתמונה מספר 2 להלן. במאות מאוחרות יותר, העליונות הוונציאנית נחלשה עקב המלחמות שניהלה ונציה עם האימפריה העות'מאנית ועל רקע עלייתן של מעצמות סחר חדשות – צרפת, הולנד, ספרד ופורטוגל. סוחרים צרפתים היו מי שהחליפו את הוונציאנים בעכו. המכתבים ששלחו וקיבלו צרפתים אלה מאוחסנים כיום בארכיון בליבורנו והם במוקד מאמר זה.

הארכיון של ליבורנו

במהלך שנות ה-80 של המאה ה-20, הוצעו למכירה פומבית מספר ארכיונים של מכתבים ישנים מאוסף רובסון לאו עלידי בית המכירות הפומביות כריסטי'ס בלונדון ובציריך. הבולטים בין הארכיונים הללו היו אלה של קורסיני, מדיצ'י וליבורנו. כולם הכילו תכתובות ממספר ערים השוכנות על חוף הים התיכון.

בארכיון של ליבורנו, המכסה תקופה של כמעט ארבעים שנה, משנת 1668 עד 1707, קיימים מכתבים רבים שמקורם באגן המזרחי של הים התיכון, כולל חמישים שנשלחו לעיר עכו וממנה. רוב המכתבים בארכיון ממוענים לפרנצ'סקו ונטורני (Francesco Venturini), שהיה סוחר, בנקאי ובעל ספינה שעל מותו דווח בשנת 1690. המכתבים הממוענים אליו מכסים תקופה של יותר מעשרים שנה, משנת 1665 עד 1689. שם בולט נוסף בחברה, שהייתה אחת מני מספר חברות ושותפויות שהעניקו בעיר שרותי בנקאות, ספנות וייצוג לחברות אחרות, היה רפאלו ורנאצ'ה (Raffaello Vernaccia), ושאותו לקח ונטורני המזדקן כשותף בחברה בשנת 1689 ושומכתבים

מי קדם שימשה עכו כאחת מערי הגמל העיקריות של ארץ ישראל בשל מיקומה הטופוגרפי על חציאי שקרקעיתו של הים סביבו נקייה מסלעים וממכשולים אחרים. נמל עכו שירת עמים רבים במהלך ההיסטוריה: הפיניקים, הביזנטים, הצלבנים, הערבים והעות'מאנים. עם זאת, החל מהמאה ה-18 ירדה קרנו של הנמל ותפקודו כנמל מסחרי נפסק לחלוטין כשהבריטים הקימו את נמל חיפה בתקופת המנדט על ארץ ישראל. הנמל שימש כשער לארץ ישראל עבור עולי רגל שספינותיהם עגנו בו וממנו המשיכו לירושלים. הפעילות הדתית, המסחרית והפוליטית של כוחות אירופיים בעכו החלה במאה ה-13, במהלך מסע הצלב השלישי בהנהגת המלך האנגלי ריצ'רד "לב הארי" והמלך הצרפתי פיליפ אוגוסט.

תמונה מספר 1: מפת מסע הצלב השלישי (עיבוד מקורי: IvanBondarev; מתוך: Wikimedia Commons ברשיון CC BY-SA 4.0)

* המאמר נכתב במקור בשפה האנגלית ופורסם בגיליון מספר 28 של כתב העת The Middle East Philatelic Bulletin.

לכלל סיום היה בנו, פרדיננד הראשון (שלט בשנים 1587-1609). בפרץ של ליברליות מפתיעה, פרסם פרדיננד הראשון צו שלפיו תשרור בליבורנו סובלנות דתית מלאה. השפעתו של צו זה הייתה במשיכתם של אנשי מסחר, חלפנים ונציגי חברות זרים ומוכשרים רבים, עובדה שהגדילה באופן ניכר את היקף הסחר והעסקים וכן את השגשוג של הנמל החדש.

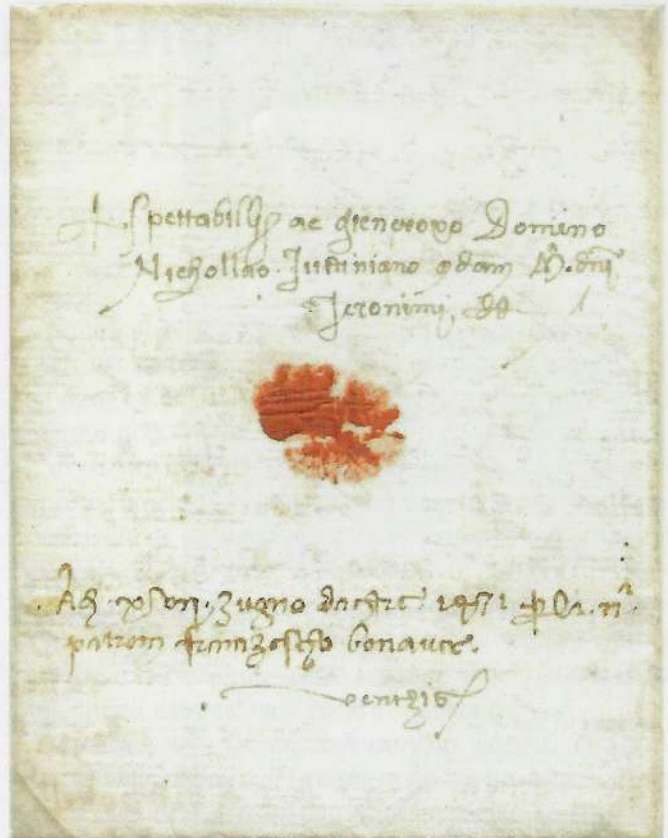
עכו והסוחרים הצרפתיים

במחצית השנייה של המאה ה-17 הייתה עכו חלק מהאימפריה העות'מאנית. העיר הייתה חרבה ברובה והוזנחה כמעט לחלוטין, למעט אזור הנמל שהיה מרכז מסחרי שוקק. בשנת 1679 ביקרו בעיר שני סופרי-מסע איטלקים: דומניקו לאפי (Domenico Laffi) שחיבר את הספר *Viaggio in Levante ad Santo Sepolcro di N. S. G. Christo* ("מסע בלבנט, אל הקבר הקדוש של אדוננו ישוע המשיח"; בולוניה, 1683) וראש המנזר ג'ובאני בטיסטה דה בורגו (Abbate Giovanni Battista de Burgo), שחיבר את הספר *Africa, & Europa de Turco* ("מסע בן חמש שנים באסיה, באפריקה ובחלקה האירופאיים של טורקיה [האימפריה העות'מאנית]"; מילאנו, 1686). השניים דיווחו מביקורם כי "רק 200 בתים בעיר מיושבים. בהנחה שבבית אחד שוכנת משפחה אחת, משמעות הדבר כי גודל האוכלוסייה הוא כ-800-1200 נפש".

קהילה זו כללה מספר מצומצם של סוחרים אירופים, בעיקר צרפתים. מתוך דיווח שכתב בשנת 1674 המרוקז דה נואנטל (De Nointel), שגריר צרפת באיסטנבול, רוב המסחר בעכו התבצע על בסיס ספינות צרפתיות ומעת לעת היו פוקדים את העיר גם כלישיט ונציאנים. הסחורות שיוצאו מעכו כללו כותנה, אפר מצמחים מקומיים שנשרף לצורך שימוש בייצור זכוכית וסבון; ובלוטי אלון התולע ששימשו להכנת צבעים שחורים לצביעת טקסטיל. בדיווח שלו, הזכיר דה נואנטל גם את נוכחותו בעיר של סגן-קונסול צרפתי בתפקיד ושל שני סוכנים מסחריים – אחד ונציאני ואחד הולנדי.

ראוי לציין כי צרפת לא הייתה במצב מלחמה עם האימפריה העות'מאנית, זאת בניגוד למדינות "הליגה הקדושה" - אוסטריה, האיחוד הפולני-ליטאי, הרפובליקה של ונציה ורוסיה הצארית – שניהלו סדרת מלחמות ממושכות עם האימפריה במשך תקופה ארוכה, משנת 1663 עד 1700, עד לחתימתו של "שלום קרלוביץ" שסיים את המלחמה.

בתקופה זו הייתה צרפת בעלת ברית של האימפריה העות'מאנית ולכן לא הייתה כל מניעה מצידם של העות'מאנים לקיים סחר עם צרפת. כמו כן, הסכם הקפיטולציות שחתמה האימפריה עם צרפת ב-18 בפברואר 1536 עדיין כבד על-ידי שני הצדדים. הסכם זה העניק לסוחרים הצרפתים חופש כמעט מוחלט מהחוק העות'מאני, והכפיף אותם רק לסמכותו של הנציג הדיפלומטי הצרפתי באיסטנבול, בהתאם לחוק הצרפתי. עם זאת, כלישיט צרפתיים היו עדיין כפופים למכסים ולמסיינמל שהטילו רשויות הנמל העות'מאניות בעכו.

תמונה מספר 2: מכתב מסחרי ונציאני שנשלח מעכו לוונציה בשנת 1471. בהסבה של הנמען נכתב: "Adi Acron jungo drodit 1471 per ne patron Franzecha". על-ידי הפטרון פרנצ'סקו בונאווייה ("מאקרון, התבלינאי [הסוחר], 1471, על-ידי הפטרון פרנצ'סקו בונאווייה"). מציטוט של המטייל סוואלף (Sewulf) המופיע בספר *Travels in Palestine* (p. 46, 48: A.D. 1102-A.D. 1103), אנו למדים שאקרון (Acron) היא למעשה עכו: "[...] לאחר מכן קיסריה של פלשתינה ומקיסריה לקייפאס (Cayphas; חיפה) ומקייפאס לאקרון (Accaron)".

אליו נשלחו בשנים 1685-1700. בארכיון ליבורנו מופיעים מכתבים שנשלחו גם משותפויות אחרות, כפי שניתן לראות ברשימת הנמענים בטבלה מספר 3 להלן.

חברות אלה פעלו במקומות רבים באירופה ובאגן הים התיכון, אך בעיקר בערים לונדון, ליון, מרסיי, אמסטרדם, ליסבון, מדריד, תוניס, מלטה, טריפולי (בסוריה), חאלב, סמירנה (איזמיר) ועכו, כמו גם בערים שונות בגרמניה ובאוסטריה.

הארכיון של ליבורנו מכיל מכתבים מכל המקומות הללו, אך במאמר זה אעסוק רק בתכתובות מול העיר עכו. המכתבים השמורים בארכיון, שהוצעו למכירה הפומבית מאוסף רובסון לאו, הכילו 50 מכתבים שנשלחו מעכו לליבורנו, ורק מכתב אחד שנשלח בכיוון ההפוך, מליבורנו לעכו. המכתבים מכסים את התקופה שבין השנים 1674-1706.

קוזימו הראשון דה מדיצ'י, הדוכס הגדול של טוסקנה (שלט בשנים 1537-1574), החל את פרויקט הפיכתו של כפר הדייגים בליבורנו לנמל חשוב. אך מי שלקח על עצמו את הפרויקט והביאו

המכתבים

בשל הדומיננטיות הצרפתית בפעילות המסחר בעיר, כפי שתוארה לעיל, אין זה מפתיע שרוב המכתבים מעכו שנמצאו בארכיון ליבורנו הם של סוחרים צרפתים או של בעלי ספינות צרפתים. המכתבים כתובים ברובם בצרפתית אך לעתים גם באיטלקית. ככל הנראה, ונטורני והשותפים האחרים היו סוסקנים, שסחרו עם סוחרים צרפתים והשתמשו בשירותיהם.

כל המכתבים נשלחו בדרך הים ישירות לליבורנו או למרסיי, שגם בה הייתה לחברה נציגות מסחרית. לעתים נשלחו מכתבים גם דרך קפריסין, ולעתים רחוקות דרך טריפולי שבסוריה. הזמן שלקח למכתב להגיע לליבורנו נע בין 39 ל-133 ימים והיה תלוי באופן שליחתו: קטעי הדרך הארוכים ביותר נעשו על-ידי שליחים רגליים (Pedoni) ואילו הקטעים הקצרים ביותר נעשו על-ידי שליחים רכובים (Estaffeta), עובדה שהשפיעה על זמני השילוח באופן ניכר. כפי שניתן לראות בטבלה מספר 3, למכתב שנשלח דרך טריפולי בסוריה לקח 126 ימים להגיע לליבורנו ולמכתב אחר שנשלח דרך מרסיי לקח 133 ימים להגיע לליבורנו.

המכתב המוקדם ביותר בארכיון מעכו מתוארך ל-20 בדצמבר 1674, והמאוחר ביותר מתוארך ל-9 במרץ 1706. רוב המכתבים כוללים הסבה המציינת את שם הספינה שבאמצעותה נשלחו או את שם רב החובל של הספינה שמסר אותם. פירוט של הנתבים וסוכני השילוח מופיע לעתים רחוקות, וכך גם הכתובת "Q.D.C.", שהייתה כמעין קמע, ומשמעותה "quem deus conservet" ("מי או מה שאלוהים שומר עליו"), שהתייחסה לרב-החובל או לספינה (ראו תמונה מספר 4). חלק מהמכתבים סומנו גם בשני קווים אלכסוניים מצטלבים, כביכול כדי לציין תשלום מראש.

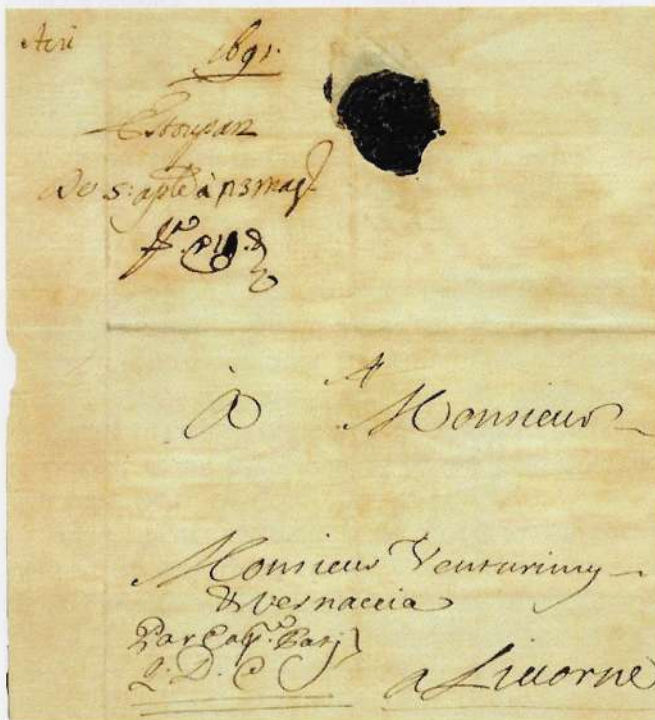
בסך הכל מכיל הארכיון 51 מכתבים, מהם 50 שנשלחו מעכו

לליבורנו ורק אחד שנשלח מליבורנו לעכו (ראו תמונות מספר 3 ו-4 להלן). פירוט המכתבים לפי הכותב מובא בטבלה מספר 1 להלן. כפי שניתן לראות, שמותיהם של רוב כותבי המכתבים בטבלה מספר 1 להלן הם צרפתיים, עובדה המאששת את הדיווחים כי הצרפתים היו דומיננטיים במסחר בין עכו לאירופה באותה תקופה.

אינני בטוח אם במכתבים יש אינדיקציה כלשהי באשר לתעריפי המשלוח או לתשלום דמי דואר. תיאוריה אחת גורסת כי שני הקווים האלכסוניים המצטלבים, המופיעים על מכתבים רבים, מציינים "דואר ספינה", שהפך מאוחר יותר לאישור "via di mare". תיאוריה אחרת גורסת כי שני הקווים האלכסוניים מורים על כך שהתשלום התקבל מראש.

במקרים אחרים, הספינות היו ככל הנראה שייכות לבית-מסחר מסוים או הושכרו לו, והקברניט חויב לשאת מכתבים עבור השולחים. במקרה כזה, צוין שמו של הקפטן בדרך כלל בהסבת הכתובת בחזית המכתב.

הצלחתי לרכוש כמה מכתבים שנשלחו מעכו במכירות פומביות אלה של אוסף רובסון לאו בכריסטיס, אך רק שנים לאחר מכן, חיפושני אחר המכתב היחיד שנשלח לעכו, הנראה בתמונה מספר 3, נשאו פרי. המכתב הזה, שנשלח מליבורנו לעכו, סיקרן אותי עד כדי שהחלטתי לחפש חומרים היסטוריים כלשהם שיכילו התייחסות ישירה לאותו אסטרופן, מקבל המכתב, ולסוחרים צרפתים אחרים ששהו בעכו.

תמונה מספר 4: מכתב שנשלח בשנת 1691 מג'וזף אסטופאן בעכו לשותפות ונטורני את ורנצ'ה (Venturini and Vernaccia) בליבורנו. נשלח ב-05.04.1691 והגיע ב-03.05.1691. נמסר על-ידי קפטן באטי ("Q.D.C.")

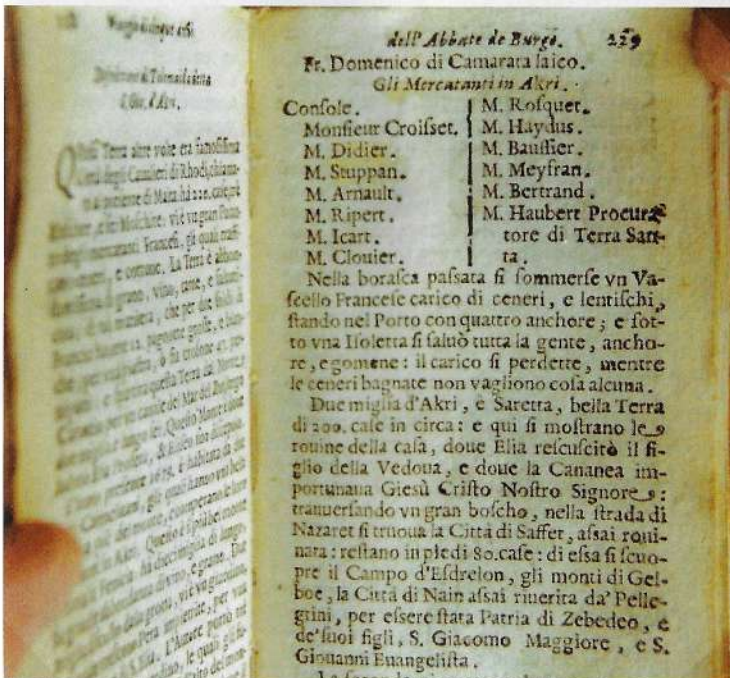
תמונה מספר 3: מכתב שנשלח מליבורנו לג'וזף אסטופאן (Joseph Estoupan) בעכו (Acri). נשלח באמצעות רב-חובל. עד כה, זהו המכתב היחיד בארכיון של ליבורנו שידוע כי נשלח לעכו. מכתב מאת אותו אסטופאן שנשלח בכיוון ההפוך, מעכו לליבורנו, מוצג בתמונה מספר 4.

טבלה מספר 1: פירוט המכתבים לפי השולח

השולח	מספר מכתבים	תקופה	נתיב (כל המכתבים נשלחו ישירות לליבורנו, אלא אם מצוין אחרת)
Arnaud, A.	14	1706-1687	
	1	1693	דרך טריפולי
Arnaud, J.	4	1693-1691	
Baretta, B.	1	1683	
Beaumier	2	1692-1691	
Beaussiers	2	1691	
Brue, G.	2	1694-1693	
Brunet, F.	-	1688	
	3	1690	
Deidier, F.	2	1691-1689	דרך מרסיי
	1	1689	דרך קפריסין
Estoupan & Marin	1	1674	
	6	1684-1682	
Estoupan, J.	1	1682	דרך מרסיי
(כנמען)	1	1682	
Estoupan & Co.	1	1691	
Fauvre, H.	3	1702-1700	
Gastaud, G.	1	1702	
Gurthemmy, C.	2	1682	
	2	1682	
Marin, B.	1	1682	דרך מרסיי

יום אחד גונבה לאזני שמועה שלפיה ברונו דיכטר, ששימש בעבר כמהנדס העיר עכו, היה אספן נלהב של ספרים העוסקים בעיר. בירורים בעירייה העלו כי מר דיכטר, שבזמן שהתעניינתי אודותיו היה כבר בן למעלה מ-90, פרש לגמלאות לפני שנים רבות. איש בעירייה לא ידע לתת לי מידע על אודות מקום הימצאו ואף לא לומר לי אם הוא עדיין בחיים. מר דיכטר מעולם לא נישא וגם קרובי משפחתו לא היו מוכרים לאיש. כך הגיע החיפוש שלי למבוי סתום נוסף. שנים לאחר מכן נתקלתי באקראי בפרסום שציין שספרייתו של דיכטר נמסרה לאוניברסיטת חיפה. שוב התעוררה בי התקווה שאוכל למצוא את ספרו של דה בורגו. בביקור בספריית האוניברסיטה מצאתי סוף-סוף את הספר, ששמו היום במדור הספרים הנדירים. תארו לעצמכם את השמחה שאחזה בי כשמצאתי בעמוד 229 של הספר רשימה של ארבעה-עשר האירופאים ששהו בעכו בעת ביקורו של דה בורגו בעיר (ראו תמונה מספר 5).

מבין 14 השמות שצינו, אחד היה סגן הקונסול הצרפתי, אחד היה "פרוקוקטור", סוכן אדמיניסטרטיבי שהיה אמון על ניהול עסקים כאלה ואחרים – אם כי במקרה זה ככל הנראה כנראה היה מדובר בעסקידת – ואחד היה כומר מקומי שמונה על-ידי הקהילה. 11 האנשים האחרים ששמן הוזכר היו סוחרים. מתוכם, ארבעה היו גם כאלה שניהלו תכתובות בדואר ומכתבים שלהם היו מיוצגים במכתבים מהארכיון של ליבורנו. מכיון שדה בורגו ציין שמות משפחה בלבד, ניתן לראות בשמות אלה שמות של משפחות סוחרים או של בתי-מסחר. הנחה זו מבחירה כי השמות הנוכחים ברשימתו של דה בורגו אחראים לכ-72% מהתכתובות שנשלחו מעכו והקיימות בארכיון של ליבורנו. טבלה מספר 2 להלן מראה כיצד הגעתי לחישוב זה.

תמונה מספר 5: ראש עמוד מספר 229 מתוך ספרו של דה בורגו, שבו מפורטים שמות הסוחרים האירופאים ששהו בעכו. השם אסטופן (Stuppan, אצל דה בורגו) הוא השם השלישי בעמודה השמאלית.

לאחר חיפוש מאומך, מצאתי רמז בספר בשם **תולדות עכו** (דביר, 1990) מאת נתן שור, היסטוריון של תולדות ארץ-ישראל בתקופה הממלוכית והעות'מאנית, שחקר בהרחבה את ההיסטוריה של עכו וצפת. אחד האזכורים המוזכרים בספרו של שור הוא אותו ספר-מסע שכתב דה בורגו, אב המנזר האיטלקי שביקר בעכו בשנת 1679, שעליו נאמר כי הוא כולל רשימה של כל האירופאים שחיו בעכו בעת ביקורו של דה בורגו בעיר.

למרות שמכתבי עכו מהארכיון של ליבורנו שהוצעו במכירה הפומבית של אוסף רובסון לאו היו – למעט מכתב אחד – בני תקופה מאוחרת יותר מזו שבה ביקר דה בורגו בעיר, החלטתי לנסות לאתר עותק של ספרו של דה בורגו ולחפש את רשימת האירופאים שחיו בעיר באותה תקופה. איתורו של הספר, שהיה ספר חסר חשיבות למדי שפורסם לפני למעלה מ-350 שנה, התגלה כמשימה לא פשוטה כלל. הצעד הראשון שלי היה ליצור קשר עם מספר ספריות, מוזיאונים ואוניברסיטאות באיטליה, אך כיוון זה התגלה כלא מועיל.

דה בורגו ביקר בעכו בשנת 1679, אך המכתבים המוקדמים ביותר בארכיון שנשלחו על-ידי השמות המצוינים בטבלה 2 לעיל (למעט מכתב בודד משנת 1674 שנשלח על-ידי Estoupan & Marin) מתוארכים לפי שנים כדלקמן:

- 1682 – Estoupan
- 1687 – Arnaud
- 1689 – Deidier
- 1691 – Beaussiers

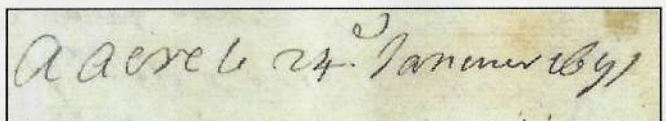
משמעות הדבר היא שסוחרים אלה נכחו בעכו בעת ביקורו של דה בורגו, אך מכתביהם המצויים בארכיון הם מתקופה מאוחרת יותר. שלוש אפשרויות עולות על הדעת בעניין זה:

1. שחלקים נוספים של הארכיון קיימים היכן שהוא וטרם הגיעו לשוק הבולאי.
2. שארבעת הסוחרים הללו החלו לסחור עם חברת ונטורני בליבורנו רק בתקופה מאוחרת יותר, לאחר ביקורו של דה בורגו.
3. המכתבים המוקדמים אינם קיימים עוד.

שאלה נוספת עולה על שבעת הסוחרים האחרים ששמותיהם נזכרים ברשימתו של דה בורגו ושאינן מכתבים הכוללים את שמותיהם בארכיון של ליבורנו? האם ייתכן שהם לא עשו עסקים עם ונטורני? אין ספק כי יידרש מחקר נוסף על מנת לענות על שאלות אלה ועל שאלות אחרות הנוגעות לארכיון חשוב זה.

טבלה מספר 2: מכתבי סוחרים ששמותיהם מופיעים הן ברשימה של דה בורגו והן בארכיון של ליבורנו

מספר מכתבים בארכיון של ליבורנו	שמות כפי שמופיעים על המכתבים בארכיון של ליבורנו	שמות בספרו של דה בורגו	
6	Deidier, E.	Didier	
1	Estoupan & Marin	Stuppan (Estoupan)	
8	Estoupan, Joseph		
1	Estoupan & Co		
15	Arnault, Antoine	Arnault (Arnaud)	
4	Arnault, Joseph		
2	Beaussiers	Baussier (Beaussiers)	
37	7	4	סה"כ

תמונה מספר 6: מכתב מאת פרנצ'סקו דיידי (Deidier), השם הראשון ברשימתו של דה בורגו. המכתב נשלח ב-24.01.1691 לליבורנו. נמסר על ידי קפטן ג'וזף מנארין (Manarin). שימו לב לכתובת "Acri" בצידו השמאלי העליון של המכתב (בפינה הימנית העליונה של הצילום הנ"ל). בכתובת הנמנע נכתב: "A Acre le 24 Janvier 1691".

מכיוון ש-72% מהמכתבים בארכיון של ליבורנו כללו שמות שהוזכרו על-ידי דה בורגו, ניתן להעיר מספר הערות ולהעלות מספר שאלות כדלקמן:

1. מכתבים הכוללים בארכיון ששלחו סוחרים שלא נזכרו אצל דה בורגו יכולים להיות אחת משתי אופציות:
 - א. סוחרים שביקרו בעיר מעת לעת או קברניטי ספינות, או לחלופין:
 - ב. סוחרים שהתיישבו בעכו בתקופות שלאחר ביקורו של דה בורגו בה.

אני נוטה לקבל את ההנחה הראשונה, משום שהתכתובת של כל אחד מאותם סוחרים ששמן לא צוין על-ידי דה בורגו אינה עולה על שלושה מכתבים, עובדה שיכולה להצביע על שהות זמנית בלבד בעיר.

2. היכן ההתכתבות המוקדמת יותר של אותם ארבעה סוחרים ששמן נזכר בשני המקורות – הן אצל דה בורגו והן בארכיון של ליבורנו?

Art and Stamps

Avishay Aharonian

Specializes in Israeli stamps, varieties including phosphor, ATM and booklets, Appraisal Service

אבישי אהרוניאן – Arts and Stamps
מתמחה בבולי ישראל, תשניות כולל זרחה, תוויות מכונה וקונטרסים, הערכות שווי

Email: avishaypremier@walla.com
טל': 052-5000644

טבלה מספר 3: רשימה מפורטת של המכתבים מהארכיון של ליבורנו שנשלחו מעכו והועמדו למכירה בכל אחת מהמכירות הפומביות של אוסף רובסון לאו

מספר	השולח	הנמען	תאריך	מסלול	ימים במשלוח
1	Arnaud, Antoine	Francesco Venturini	03.01.1687		66
2	Arnaud, Antoine	"	20.07.1687		80
3	Arnaud, Antoine	"	20.02.1688		51
4	Arnaud, Antoine	"	29.03.1688		65
5	Arnaud, Antoine	Francesco Venturini & Raphael Vernaccia	-07.1688		?
6	Arnaud, Antoine	"	12.08.1688		45
7	Arnaud, Antoine	"	24.09.1688		54
8	Arnaud, Antoine	"	16.06.1688		54
9	Arnaud, Antoine	"	24.09.1688		54
10	Arnaud, Antoine	"	28.10.1689		79
11	Arnaud, Antoine	"	08.04.1689		46
12	Arnaud, Antoine	"	08.04.1689		46
13	Arnaud, Antoine	Vernaccia & Maglietti	24.04.1693	דרך טריפולי	126
14	Arnaud, Antoine	"	06.05.1698		70
15	Arnaud, Antoine	"	09.03.1706		102
16	Arnaud, Joseph & Les Cousins	"	04.03.1691		לא זמין
17	Arnaud, Joseph & Les Cousins	"	18.04.1692		לא זמין
18	Arnaud, Joseph & Les Cousins	"	11.07.1693		לא זמין
19	Arnaud, Joseph & Les Cousins	"	25.03.1693		לא זמין
20	Barretta, Gio	Francesco Venturini, Battista & Gerolemo, Antiulle	02.04.1683		43
21	Beaumier	Venturini & Vernaccia	27.01.1691		61
22	Beaumier	"	02.05.1692		90
23	Beaussiers	"	23.07.1691		73
24	Beaussiers	"	03.03.1691		40
25	Brue, Gio	Venturini & Vernaccia	29.05.1693	דרך מרסיי	133
26	Brue, Gio	Vernaccia & Maglietti	20.12.1694		33
27	Brunet, Francoise	Francesco Venturini	12.08.1688		57
28	Deidier, E.	"	13.04.1689	דרך קפריסין	48
29	Deidier, E.	"	24.10.1689	דרך מרסיי	81
30	Deidier, E.	Venturini & Vernaccia	24.02.1690		23
31	Deidier, E.	"	24.02.1690		36
32	Deidier, E.	"	15.09.1690		40
33	Deidier, E.	"	24.01.1691	דרך מרסיי	122
34	Estoupan, Joseph	"	02.03.1682		58
35	Estoupan, Joseph	"	11.03.1682		49

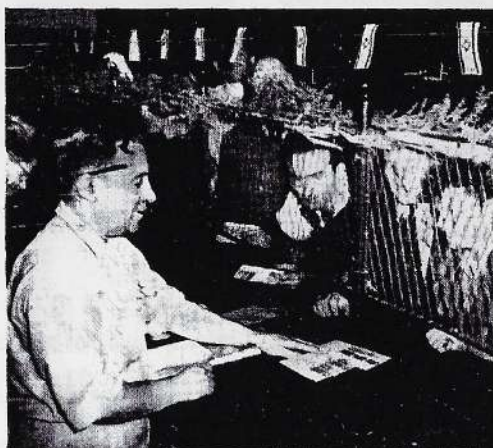
מספר	השולח	הנמען	תאריך	מסלול	ימים במשלוח
36	Estoupan, Joseph	"	25.06.1682	שני מכתבים שנכתבו באותו יום ונשלחו בשתי ספינות שונות.	39
37	Estoupan, Joseph	"	25.06.1682	מכתבים מאושרים "באמצעות קפטן ליוריון" ו"פאר סרן ינסון".	39
38	Estoupan, Joseph	"	22.12.1682	דרך מרסיי	133
39	Estoupan, Joseph	"	18.03.1682		45
40	Estoupan, Joseph	"	15.09.1684		78
41	Estoupan & Co.	Venturini & Vernaccia	05.04.1691		48
42	Estoupan & Mar.	Francesco Venturini	20.12.1674		105
43	Fauvre, Henri	Vernaccia & Davanz	09.10.1700		40
44	Fauvre, Henri	"	09.10.1700		49
45	Fauvre, Henri	"	28.06.1702		102
46	Gastaud, G.	"	21.07.1702		45
47	Gurthumy, Chau	"	16.07.1702		46
48	Marin, B., Capt.	"	23.05.1682	דרך מרסיי	124
49	Marin, B., Capt.	"	06.06.1682		91
50	Marin, B., Capt.	"	23.06.1682		62
51	Venturini, Francesco	to Joseph Estoupan	29.06.1682	לעכו	?

מן הארכיון

הכל רצו לזכות בבול העצמאות

אריאל סבר

הדאר העברי עורר התלהבות עצומה

עם התחלת כשירותם של בולי הדאר העברי הזדנב תור ארוך לפני בנין הדאר. אך איש לא התאונן על כך. חסר רצו לזכות בפבול העצמאות, והמכירה בדאר המקומי ברגלים קטנים הניעה לשרא

מתוך: מעריב 17.5.1948

תעריפי דואר ונתיבי דואר בפלשתינה,

1948-1927

חלק ה' – דואר אוויר

יואל סלוצקי

ארבעת הפרקים הקודמים של המאמר עסקו בדברי דואר שנשלחו בדואר יבשתי על סוגיו השונים. מאמר זה פותח סדרת מאמרים שתעסוק בדברי דואר שהועברו בדואר אוויר. המאמרים יתארו את נתיבי הדואר ותעריפי הדואר השונים מפלשתינה לרחבי העולם תוך התייחסות לעובדה שבתקופה זו הושפעו הן נתיבי הדואר והן התעריפים ממלחמת העולם השנייה שהחלה בספטמבר 1939.

פריט מספר 1: דואר ספינת אוויר

גלויה שנשלחה בדואר אוויר על הטיסה למזרח מספר LZ127 של ספינת האוויר גראף צפלין (Graf Zeppelin Orientfahrt). נשלחה לגרמניה עם בול דואר בערך 1 מארק. הוחתמה בחותמת דואר גרמנית על הסיפון 25.MR.29 ובולי פיקטוריאלי נוספים בערך 6 מיל הקשורים בחותמת דואר 26.MR.29 ER RAMLE.

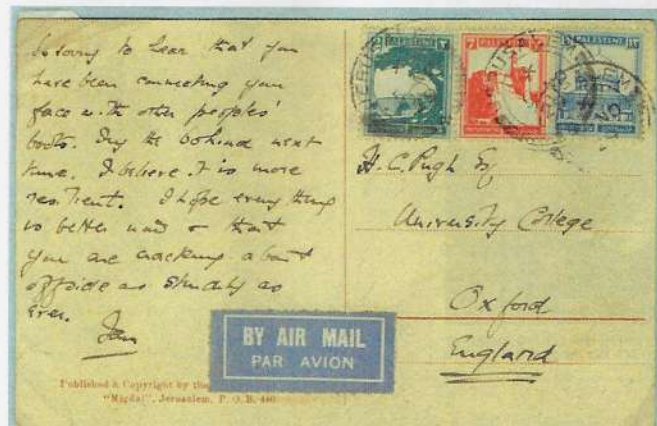
פריט מספר 3: דואר אוויר

גלויה שנשלחה בדואר אוויר בתעריף 22 מיל (תעריף בסיסי 7 מיל + תוספת דואר אוויר 15 מיל) מירושלים 5.NO.29 דרך עזה לאוקספורד שבאנגליה. נשלחה על-ידי אימפיריאל איירווייז על אחת משתי הטיסות שהשתמשו בנתיב הטרנס-אירופי השלישי שעקף את איטליה.

פריט מספר 2: דואר ספינת אוויר

דבר דפוס שנשלח בדואר אוויר רשום בתעריף 26 מיל (תעריף דואר אוויר 13 מיל + תוספת רשום 13 מיל), מירושלים 23.JU.33, לריו דה ז'ניירו, בירת ברזיל דאז, 5.JY.33, דרך לונדון 26.JU.33. נשלחה על-ידי אימפיריאל איירווייז (IA) ללונדון והועברה בדואר הבריטי עם בולים נוספים בערך 10 פני לברלין ולאחר מכן מפרידריכסהאפן על סיפון ספינת האוויר גראף צפלין בטיסה השלישית שלה לדרום אמריקה 1.JY.33 (Südamerika Fahrt) לברזיל.

• • • תולדות הדואר של ארץ ישראל • • •

פריט מספר 4: דואר אוויר

מכתב שנשלח בדואר אוויר רשום בתעריף כפול, 50 מיל (תעריף בסיסי 7 מיל + תוספת משקל 4 מיל + תוספת דואר אוויר* 26 מיל + תוספת רשום 13 מיל), מתל אביב 14.MY.30 דרך עזה 15.MY.30 ללונדון 20.MY.30. נשלח על-ידי אימפיריאל איירווייז.

פריט מספר 6: דואר אוויר

מכתב שנשלח בדואר אוויר בתעריף 90 מיל, מתל אביב 16.DE.32 דרך קהיר שבמצרים 17.DE.32 לסידני שבאוסטרליה 23.JA.33. נשלח על-ידי חברת KLM דרך איי הודו המערביים ההולנדיים. הוחתם בחותמת "כתובת לא מלאה" (Insufficiently Addressed).

פריט מספר 7: דואר אוויר

מכתב שנשלח בדואר אוויר בתעריף 18 מיל, מתל אביב 14.AU.33 לפולין דרך אתונה 18.AU.33. נשלח על-ידי KLM (זהו המכתב היחיד הידוע עד כה שנשלח על-ידי KLM בתעריף של 18 מיל).

פריט מספר 5: דואר אוויר שהועבר בדואר יבשתי

מכתב שנשלח בדואר אוויר רשום בתעריף כפול של 83 מיל (תעריף דואר אוויר 40 מיל + תוספת משקל 30 מיל + תוספת רשום 13 מיל), מתל אביב 5.JU.31 לנשיא ארצות הברית בוושינגטון 17.JU.31 דרך ניו יורק 17.JU.31. נשלח על-ידי אייר אוריינט (כתוב על המעטפה בכתב-יד) דרך ביירות ומרסיי, ומשם בדואר יבשתי לניו יורק.

פריט מספר 8: דואר אוויר שהועבר בדואר יבשתי

גלויה שנשלחה בדואר אוויר בתעריף 120 מיל מירושלים 18.AU.33 למלון שבאורוגוואי 14.SE.33. הועבר בדואר יבשתי למרסיי ומשם בטיסה עם אייר פראנס לנאטאל שבברזיל. תעריף זה היה בתוקף בין 03.AU.33 ועד ל-03.NO.35.

פריט מספר 11: דואר אוויר שצונזר

מכתב שנשלח בדואר אוויר בתעריף 165 מיל (תעריף דואר אוויר 15 מיל + תוספת משקל*15 150 מיל), מתל אביב 20.JY.34 לפראג שבצ'כוסלובקיה 23.JY.34. נפתח ונסגר מחדש על-ידי הצנזורה בפראג.

פריט מספר 12: דואר אוויר שהועבר בדואר יבשתי

מכתב שנשלח בדואר אוויר רשום בתעריף 53 מיל (תעריף דואר אוויר 20 מיל + תוספת רשום 13 מיל + עמלת אקספרס 20 מיל), מטבריה 1.AU.35 דרך חיפה. נשלח על-ידי KLM לנאפולי ומשם בדואר יבשתי דרך ברנידזי 4.AU.35 ואז לז'נבה 5.AU.35 ולבסוף הועבר לבזל שבשווייץ 6.AU.35.

פריט מספר 9: דואר אוויר

מכתב שנשלח בדואר אוויר בתעריף*4 של 185 מיל (תעריף דואר אוויר 50 מיל + תוספת משקל*3 135 מיל) מחיפה 19.DE.34 ליוהנסבורג. נשלח על-ידי חברת התעופה אימפיריאל איירווייז. תעריף זה היה בתוקף בין אוגוסט 1933 ועד לדצמבר 1935.

פריט מספר 10: דואר אוויר

מכתב שנשלח בדואר אוויר בתעריף כפול של 75 מיל (תעריף דואר אוויר 40 מיל + תוספת משקל 35 מיל) מראשון לציון 23.JA.34 ללוקסקה שברודזיה הצפונית (בתחומי זמביה של ימינו) 2.FE.34 דרך קהיר 27.JA.34. נשלח על-ידי אימפיריאל איירווייז.

פריט מספר 13: דואר אוויר שנשלח באיחור

מכתב שנשלח בדואר אוויר בתעריף 15 מיל (תעריף דואר אוויר 13 מיל + תוספת 2 מיל על משלוח דואר באיחור, תוספת מיוחדת ששולמה על דברי דואר שנשלחו מהסניף אחרי שמשלוח הדואר ממנו כבר נשלח) מתל אביב 22.JU.36 לברמינגהאם שבאנגליה. נשלח על-ידי אימפיריאל איירווייז.

פריט מספר 15: דואר אוויר

מכתב שנשלח בדואר אוויר רשום בתעריף 8* של 138 מיל (תעריף דואר אוויר 20 מיל + תוספת משקל 7* 105 מיל + תוספת רשום 13 מיל) מירושלים 28.MR.38 לציריך 2.AP.38. נשלח על-ידי KLM או ALA לאיטליה ומשם בדואר יבשתי. חותמת מעבר של ד.ג. HAIFA-RAFA 31.MR.38.

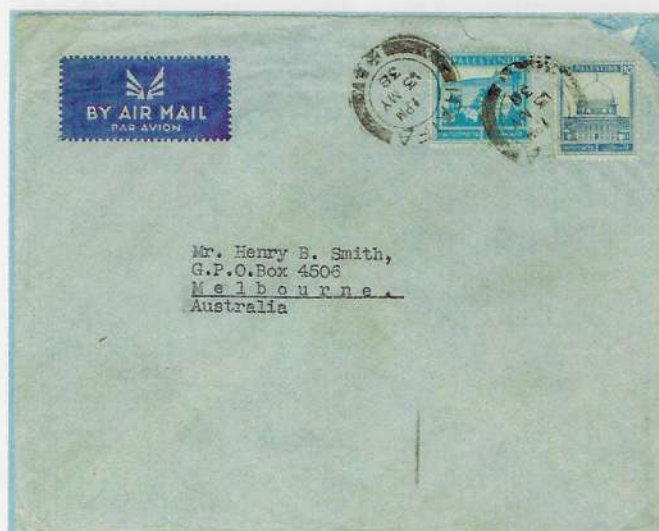

פריט מספר 14: דואר אוויר שהועבר בדואר יבשתי

מכתב שנשלח בדואר אוויר רשום בתעריף 243 מיל (תעריף דואר אוויר 230 + תוספת רשום 13 מיל) מירושלים (CITADEL B.O.) 27.JY.37, לרייז דה ז'ניירו 4.AU.37. נשלח בדואר יבשתי למרסיי ומשם בדואר אוויר עם אייר פראנס לנאטאל. תעריף זה היה בתוקף מחודש דצמבר 1935 ועד ל-2 בספטמבר 1939.

פריט מספר 16: דואר אוויר

מכתב במשקל כפול שנשלח בדואר אוויר בתעריף 115 מיל (תעריף דואר אוויר 60 מיל + תוספת משקל 55 מיל) מחיפה 13.MY.38 למלבורן שבאוסטרליה. נשלח על-ידי אימפיריאל איירווייז.

פריט מספר 19: דואר אוויר שהועבר בדואר יבשתי

גלויה שנשלחה בדואר אוויר רשום בתעריף 153 מיל (תעריף דואר אוויר 140 מיל + תוספת רשום 13 מיל), מתל אביב 2.AU.38 למונטווידאו שבאורוגוואי. הועבר בדואר יבשתי למרסיי ומשם נשלח בדואר אוויר על-ידי אייר פראנס לנאטאל דרך סנגל (בקו האוויר מרמז) ומשם הועבר בדואר יבשתי לאורוגוואי. תעריף זה היה בתוקף מחודש דצמבר 1935 ועד ל-2 בספטמבר 1939.

פריט מספר 17: דואר אוויר בביול חסר

מכתב שנשלח בדואר אוויר בביול חסר בתעריף 19 מיל במקום 20 מיל, המחיר הנכון בדואר אוויר לקראצ'י שבהודו (כיום בפקיסטן). נשלח מחיפה 4.JU.38 לסניגפור שבמושבות הקצרים. נקנס עם הגעתו 19.JU.38. על המעטפה שני בולי דמי דואר, אחד ממושבות הקצרים (1c) והשני ממלאיה (4c). פריט זה הוא שילוב נדיר של בולי דמי דואר משתי מדינות. נשלח על-ידי אימפיריאל איירווייז לקראצ'י וממנה המשיך בדואר יבשתי.

פריט מספר 20: דואר אוויר בתעריף מוזל

מכתב שנשלח בדואר אוויר רשום בתעריף 10* של 113 מיל (תעריף דואר אוויר 10 מיל + תוספת משקל* 90 מיל + תוספת רשום 13 מיל). נשלח מסרפנד 12.DE.38 לקרואוהרסט, סאסקס שבבריטניה. נפתח ונבדק על-ידי המכס בלונדון 16.DE.38. נשלח על-ידי אימפיריאל איירווייז. התעריף המיוחד של "All up" שהוחל על שליחת דואר בתחומי האימפריה הבריטית היה בתוקף החל ב-1 במארס 1938 ועד ל-3 בספטמבר 1939.

פריט מספר 18: דואר אוויר בביול מעורב

מכתב שנשלח בדואר אוויר בתעריף 25 מיל מירושלים 12.JY.38 ללונדון. ביול מעורב של בול פיקטוריאלי בערך 15 מיל ושתי חותמות מכונה בערך 5 מיל האחת. נשלח על-ידי KLM.

• • • תולדות הדואר של ארץ ישראל • • •

גלויה שנשלחה בדואר אוויר בתעריך 5 מיל מירושלים 4.FE.39 ללונדון 6.FE.39. נשלחה על-ידי אימפיריאל איירווייז. תעריך "All up" בגבולות האימפריה הבריטית (ראו פריט מספר 20 לעיל).

פריט מספר 23: דואר אוויר דברי דפוס שהועבר בדואר יבשתי

דבר דפוס רשום בתעריך*6 של 973 מיל (תעריך דואר אוויר 160 מיל + תוספת משקל*5 800 מיל + תוספת רשום 13 מיל) שנשלח מירושלים 23.AP.39 לבואנוס איירס 3.MY.39. נשלח בדואר יבשתי למרסיי והועבר בדואר אוויר על-ידי אייר פראנס לנאטאל דרך סנגל (בקו האוויר מרמז) ומשם שוב בדואר יבשתי לארגנטינה. התעריך עבור דבר דפוס היה עבור משקל של 25 גרם והיה בתוקף החל מדצמבר 1935 ועד 2 בספטמבר 1939.

פריט מספר 24: גלוית דואר אוויר שהועברה בדואר יבשתי

גלויה שנשלחה בדואר אוויר בתעריך 120 מיל מחיפה 3.MY.39 לסאו פאולו שבברזיל 10.MY.39. נשלחה בדואר יבשתי למרסיי והועברה בדואר אוויר על-ידי אייר פראנס לנאטאל דרך סנגל (בקו האוויר מרמז) ומשם שוב בדואר יבשתי לסאו פאולו. התעריך היה בתוקף החל מדצמבר 1935 ועד 2 בספטמבר 1939. ■

פריט מספר 21: דואר אוויר שמור שהועבר בדואר יבשתי

מכתב שנשלח בדואר אוויר בתעריך 15 מיל מתל אביב 26.JA.39 לבואנוס איירס 17.FE.39. נשלח על-ידי אימפיריאל איירווייז למרסיי ומשם הועבר בדואר יבשתי לארגנטינה. חותמת ידנית PAR AVION JUSQU'A MARSEILLE ("דואר אוויר עד מרסיי"). מכיוון שנשלח כדואר שמור (מכתבים שהדואר לא מחלק לכתובות הנמענים, אלא שומר בסניף עד שהנמען יגיע לסניף כדי לקבל אותו; על מעטפה זו נכתב restante בעיפרון בכתב יד), נקנס עם הגעתו בבול ארגנטינאי בערך 10 סנטאבו.

פריט מספר 22: דואר אוויר בתעריך מוזל

חדשות יודאיקה ברוסיה בשנת 2024

בוריס ולודרסקי

1. **ולדימיר יוסיפוביץ' בוגומולוב** (1924-2003; מופיע על הבול הימני העליון בגיליון) היה סופר יהודי שנולד במוסקבה למשפחת אינטלקטואלים. אביו היה משפטן שהתמחה במשפט אזרחי וסובייטי ופרופסור באוניברסיטת מוסקבה. בשנת 1938 נעצר האב במהלך טיהור של סטלין ומת בכלא. אימו הייתה בתו של עורך דין מוויניצה שבאוקראינה ועבדה כמזכירה בהוצאות לאור. עם תחילת המלחמה, פונו ולדימיר ואימו ממוסקבה לרפובליקת טטרסטן, שבה גויס לצבא בשנת 1943, נשלח לחזית ונלחם עד סוף המלחמה. בשנים 1947-1949 שירת כקצין במזרח הרחוק הרוסי, במסגרת שירותו בשירות הריגול הנגדי של הצבא האדום. לאחר מכן חזר למוסקבה, ובשנים 1952-1954 למד ספרות באוניברסיטה, אך עזב את הלימודים במהלך השנה השלישית. בשנת 1958 יצא לאור ספרו הראשון, "איוון", אך את פרסומו הרחב ואת הפופולריות הגדולה קנה בשנת 1974, עם פרסום הרומן "באוגוסט 1944", העוסק בפעילותה של יחידת המודיעין הנגדי האגדית של הצבא האדום "סמךש" (תרגום של ראשי התיבות ברוסית: Смерш; מילולית: "מוות למרגלים"). בוגומולוב היה עצמאי מאוד בדעותיו, וסירב להצטרף ללשכת הסופרים של ברית המועצות. בשנת 1974 הוענק לו עיטור הכבוד על כתיבת התסריטים לסרטים "זוסיה" ו"ילדותו של איוון". עם זאת, הוא סירב לקבל פרסים ממלכתיים עבור פועלו הספרותי. בשנת 2003 הוענקו לו תעודת כבוד ומדליה מטעם אונסק"ו על "תרומה יוצאת דופן לספרות העולמית" בתחום ההומניזציה. ספריו ראו אור ביותר מ-200 מהדורות, ותורגמו לכ-40 שפות.

2. **יוליה ולדימירובנה דרונינה** (1924-1991; מופיעה על הבול הימני התחתון בגיליון) הייתה משוררת רוסייה ממוצא יהודי. אימה, מטילדה בוריסובנה, הייתה יהודייה ועבדה כספרנית, ואביה היה רוסי שעבד כמורה להיסטוריה. עם פרוץ מלחמת העולם השנייה הייתה דרונינה בת 17. היא התגייסה לצבא ועברה קורס חובשות. החל ממאי 1942 שירתה בחזית כחובשת קרבית. במהלך שירותה נפצעה קשה פעמיים. שירים ראשונים שכתבה על המלחמה פורסמו בעת ששהתה בבית החולים הצבאי, לאחר פציעתה. בשנת 1944, שוחררה מהצבא בשל מצבה הבריאותי והחלה ללמוד במכון לספרות במוסקבה. ספר שיריה הראשון יצא לאור בשנת 1948 ומלבד שירה, כתבה

ככל שנה, גם בשנת 2024 הונפקו ברוסיה פריטים בולאיים המוקדשים לאישים בולטים בתחומים שונים, חלקם יהודים. אין זה סוד שהיהודים, שהיוו פחות מאחוז אחד מאוכלוסיית ברית המועצות, היוו כ-25% מבין קהילת אנשי המדע, הרוח, הרפואה והתרבות שלה. בעיר הקטנה שבה גדלת, במחוז ז'יטומיר באוקראינה, יהודים בלטו במיוחד בתחומי הרפואה, ההוראה ובתי הספר וההנדסה. אפילו במועדון הבולאי של העיר, רוב מוחלט של החברים היו יהודים, ויושב הראש האגדי של האגודה במשך שנים רבות היה יוסיף ישראילוביץ' פוקסמן.

גיליון מיוחד לכותבים סובייטים ששירתו בחזית במלחמת העולם השנייה

הדואר הרוסי הנפיק גיליון בולים המוקדש ליום הולדתם ה-100 של סופרים ומשוררים שלחמו בקו החזית במהלך מלחמת העולם השנייה נגד גרמניה הנאצית, במקביל לציון שנת ה-80 לניצחון הסובייטי על הצבא הנאצי. מתוך חמש הדמויות המופיעות בגיליון, שניים הם יהודים:

שעבדו כרופאים. מנעוריו אהב טכניקה, למד בבית ספר מקצועי ועבד כמהנדס בטיחות במפעל לטקסטיל. בשנים 1937-1934 למד בבית ספר לתיאטרון, ושם החל לעסוק גם בהלחנה. עם סיום לימודיו עבד כשחקן בתיאטרון לילדים במינסק. בשנת 1939 גויס לצבא האדום, ומונה למנהל בלהקה צבאית. במהלך מלחמת העולם השנייה (1941-1945) הלחין שירים רבים לכבוד הצבא האדום שזכו לפופולריות רבה ברחבי ברית המועצות. משך השנים שיתף פרדקין פעולה עם משוררים סובייטיים רבים והלחין עבורם שירים. בנוסף, חיבר מוזיקה ליותר מ-50 סרטים. היה חבר בלשכת המלחינים של ברה"מ. פרדקין נחשב לאחד המלחינים הפופולריים ביותר בברית המועצות, וזכה במדליות ובפרסים רבים, ובעיקר – באהבתו של העם בברית המועצות.

2. **סמיון אלכסנדרוביץ' צ'רנצקי** (1881-1950); מופיע על הבול האמצעי בשורה התחתונה בגיליון, שנולד בשם סולומון שייביץ' צ'רנצקי, היה מלחין, מנצח צבאי שנמנה על מייסדי תזמורות הצבא האדום, פדגוג מוזיקלי, ואיש אקדמיה. חתן פרס סטלין (1946), בעל התואר "האמן המכובד של רוסיה" ודרגת גנרל בצבא האדום. צ'רנצקי נולד באודסה שבאוקראינה למשפחה מוזיקלית

דרונינה גם סיפורים קצרים ורומן אוטוביוגרפי. בעלה השני היה הבמאי ומבקר הקולנוע היהודי הנודע אלכסיי קפלר. במהלך תקופת הפרסטרואיקה לקחה דרונינה חלק בפעילות ציבורית ופוליטית בברית המועצות. באוגוסט 1991, בזמן ניסיון ההפיכה במוסקבה ("הפוטש"), הייתה בין מגיני "הבית הלבן" – משכן ממשלת הפדרציה הרוסית. באותה שנה שמה קץ לחייה על רקע פירוק ברית המועצות.

גיליון לכבוד מלחינים צבאיים סובייטיים

הדואר הרוסי הנפיק גם גיליון בולים המוקדש למספר מלחינים צבאיים סובייטיים נודעים. בין ששת המלחינים המופיעים על הגיליון, שניים הם יהודים:

1. **מארק גריגוריביץ' פרדקין** (1914-1990); מופיע על הבול השמאלי התחתון בגיליון) נולד בעיר ויטבסק שבבלארוס, להורים יהודים

נולדה בעיר רוסטוב למשפחה יהודית ידועה בעיר. אביה, פייביש גנסין, היה הרב של העיר ובוגר מדרשת וילנה. אימה, שימה-ביילה פליטיזינגר, הייתה זמרת. שלוש מאחיותיה ושני אחיה של ילנה היו גם הם מוזיקאים ידועים ברוסיה בברית המועצות. גנסינה הייתה מלחינה, פסנתרנית, פרופסור למוזיקה ובעלת תארים ממלכתיים – "אמנית העם של הרפובליקה" (1925) ו"עובדת האמנות המכובדת של רוסיה". במהלך שנות פעילותה הארוכות, בין 1895 ל-1967, ייסדה וניהלה מוסדות לחינוך מוזיקלי, שנקראים בימינו על שם האחיות גנסין. לציון 150 שנים להולדתה, פרסם נשיא רוסיה ולדימיר פוטין צו מיוחד לציון האירוע. במסגרת החגיגות הוענקו מלגות על שם גנסין באקדמיות למוזיקה ברחבי רוסיה, נערך פסטיבל מוזיקה בינלאומי על שמה, והבנק המרכזי של רוסיה הנפיק מטבע זיכרון המוקדש לה.

– אביו היה כנר ומורה לכינור, ואימו הייתה מורה לפסנתר. את שיעוריו הראשונים במוזיקה קיבל מהוריו ובשנים 1893-1897 למד במכללה למוזיקה באודסה. בשנת 1902 החל לשרת בתזמורת הצבאית של צבא רוסיה וכבר ב-1903 מונה למנהל תזמורת חיל התותחנים בעיר קישינב שבמולדובה. באותה שנה השתתף בהגנה על שכונות יהודיות במהלך פוגרום קישינב, ובמהלך האירועים נפצע קשה ואיבד את אחת מעיניו. בשנים 1911-1917 למד בקונסרבטוריון בסנקט פטרבורג, וב-1918, זמן קצר לאחר מהפכת אוקטובר 1917, החל לשרת בצבא האדום כמנהל ומפקח ראשי של התזמורות הצבאיות. צ'רנצקי ניצח על התזמורת המאוחדת בצעדת הניצחון ההיסטורית שהתקיימה בכיכר האדומה במוסקבה ב-24 ביוני 1945, לציון הניצחון על גרמניה הנאצית.

מעטפה לציון 100 שנים להולדתו של במאי התיאטרון נאום אורלוב

От кого: _____
Откуда: _____
Человек: _____

Кому: _____
Куда: _____
Индекс места назначения: _____

Наум Юрьевич Орлов
1894–2023
театральный режиссер
русская, украинская

Российская Федерация

От кого: _____
Откуда: _____
Человек: _____

Кому: _____
Куда: _____
Индекс места назначения: _____

Здание Чеховского государственного академического театра имени Антона Чехова

Российская Федерация

מעטפה הונפקה לציון 100 שנה להולדתו של נאום יוריביץ' אורלוב (1924-2023), במאי תיאטרון, פדגוג, בעל תואר "אמן העם של הרפובליקה הרוסית", "עובד האמנות המכובד של רוסיה", וחתן פרס ממשלת הפדרציה הרוסית. אורלוב נולד למשפחה יהודית באוקראינה ולמד במכון לאמנות התיאטרון בקייב. בין השנים 1952-1965 שימש במאי בתיאטראות שונים באודסה שבאוקראינה. בשנים 1965-1973 שימש כבמאי הראשי של תיאטרון הדרמה בעיר

גלויה ומעטפה לציון 150 שנים להולדת הפסנתרנית ילנה גנסינה

От кого: _____
Откуда: _____
Человек: _____

Кому: _____
Куда: _____
Индекс места назначения: _____

Лена Гансина
1895–1967
композитор
русская, украинская

Российская Федерация

От кого: _____
Откуда: _____
Человек: _____

Кому: _____
Куда: _____
Индекс места назначения: _____

Елена Фабиановна Гансина
1874–1967
музыкант, педагог

Российская Федерация

גלויה ומעטפה הונפקו לציון 150 שנים להולדתה של הפסנתרנית והמלחינה ילנה פֶּבְּיָאנוֹבְנָה גֶּנְסִינָה (1874-1967), שהייתה מן הדמויות המרכזיות בחיי המוזיקה והתרבות ברוסיה ובברית המועצות. גנסינה

1975-1980 לימדה במכון לקולנוע במוסקבה והייתה חברה בוועד האנטיציוני של הציבור הסובייטי עד לפירוקו ב'1992. ליוזנובה, שלא נישאה ולא היו לה ילדים, התקשתה להתמודד עם קריסתה של ברית המועצות ונשאה עמה את תחושת הכאב על כך עד סוף חייה.

מעטפה לציון 100 שנים להולדת המנצח ארנולד כץ

מעטפה זו הונפקה לציון 100 שנים להולדתו של אַרְנֹלְד מִיכָאֵלֹוִיכִיץ' כץ (1924-2007), מוזיקאי, מנצח, פרופסור, בעל התואר "אמן העם של ברית המועצות" ודמות נערצת בעירו נובוסיבירסק שבסיביר. כץ נולד בבאקו שבאזרבייג'ן. בשנת 1936 עבר עם משפחתו למוסקבה, שם למד כינור בבית הספר למוזיקה. בשנת 1941 החל ללמוד בפקולטה הצבאית של הקונסרבטוריון במוסקבה. במלחמת העולם השנייה שירת כמנהל תזמורת צבאית שאיתה הגיע עד ברלין. לאחר המלחמה, בשנים 1947-1951, למד בקונסרבטוריון בלנינגרד ובשנים 1951-1952 לימד באותו מוסד. בשנת 1956 ייסד את התזמורת הסימפונית של העיר נובוסיבירסק ועמד בראשה במשך חמישים שנה. במהלך פעילותו ניצח על יותר מ-5,000 קונצרטים, והופיע עם תזמורתו במדינות רבות, בהן גרמניה, צרפת, בריטניה, איטליה, ספרד, פורטוגל, בלגיה, שווייץ, יפן, ארצות הברית, ישראל, מדינות דרום אמריקה, נורבגיה, הונגריה, הולנד, בולגריה, סין ומקסיקו. בשנים 1957-2004 לימד בקונסרבטוריון בעיר נובוסיבירסק ושימש בו כפרופסור. כץ נפטר בעת הופעה בבייג'ין, ונקבר לבקשתו בדיסלדורף שבגרמניה. בשנת 2007 נקרא על שמו האולם הגדול של התזמורת הסימפונית בנובוסבירסק.

מעטפה לציון 100 שנים להולדת הכלכלן ולדימיר אייטינגון

המעטפה הונפקה לכבוד 100 שנה להולדתו של וְלָדִימִיר נְאוּמוֹבִיץ' אֵיִיטִינְגוֹן (1924-2014), כלכלן ואיש אקדמיה יהודי. רק לאחר פירוקה של ברית המועצות, עם פרסומם של מסמכים שהיו חסויים לכל אורך התקופה הסובייטית נחשף פרט מעניין במיוחד אודותיו: אביו, נְאוּם אֵיִיטִינְגוֹן, היה קצין ביון בכיר שביצע בפועל את ההתנקשות בלב טרוצקי, יריבו המר של סטלין, במקסיקו. לאחר ביצוע ההתנקשות,

קאזאן. בשנים 1973-2003 כיהן כבמאי הראשי של תיאטרון הדרמה בעיר צ'ליאבינסק הנושא כיום את שמו. על פועלו רב השנים בתחום האמנות בעיר צ'ליאבינסק הוענק לו תואר אזרח כבוד של העיר. ראוי לציין כי כבר בשנת 2016 הונפקה מעטפה מיוחדת לכבוד תיאטרון הדרמה של צ'ליאבינסק (בתמונה התחתונה) הקרוי, כאמור, על שמו של אורלוב (שמו מופיע על המעטפה מתחת לתמונת מבנה התיאטרון).

גלויה לציון 100 שנים להולדתה של במאית הקולנוע טטיאנה ליוזנובה

גלויה זו הוקדשה לציון 100 שנים להולדתה של במאית הקולנוע, התסריטאית ואשת החינוך טַטְיָאנָה מִיכָאֵלֹוִיכִיכְנָה (מִוִּיסִיכְנָה) לְיוֹזְנוֹבָה (1924-2011), בעלת התואר "אמנית העם של ברית המועצות". ליוזנובה נולדה במוסקבה למשפחה יהודית. אביה, מוֹיִסֵי אַרְנֹוֹבִיץ', היה כלכלן, והוכרז כנערד בתחילת המלחמה עם גרמניה בשנת 1941. אימה, אֵידָה אַזְרָאֵלֹוִיכְנָה, עבדה ככלכלנית במשרד למתכות ברזליות. עם פרוץ המלחמה פונתה ליוזנובה עם אימה ממוסקבה מזרחה. לאחר שובן למוסקבה בשנת 1944 החלה ליוזנובה ללמוד בפקולטה לבימוי שבמכון הסובייטי לקולנוע במוסקבה. לאחר סיום לימודיה, בשנת 1949, החלה לעבוד באולפן הסרטים על שם גורקי, אך פוטרה באותה שנה בעקבות מסע הדה-לגיטימציה האנטישמי נגד ה"קוסמופוליטים". במשך שנתיים שהתה בבית לצד אימה. ב'1953, לאחר מות סטלין, חזרה לעבודתה כבמאית סרטי נוער. סרטה הראשון יצא לאקרנים ב'1958. בשנת 1962 הצטרפה רשמית למפלגה הקומוניסטית. בשנת 1967 זכה סרטה "שלוש צפצפות ברחוב פלושצ'קה" בפרס הראשון בפסטיבל בינלאומי. בשנת 1972 יצאה סדרת הטלוויזיה שלה "שנים-עשר רגעים של אביב", שעסקה בחודשים האחרונים של המלחמה עם גרמניה הנאצית. הסדרה זכתה לפופולריות רבה בברית המועצות וזכתה בפרסים רבים. בשנים

רק בן 4 וכשהיה בן 10 יצא לאור ספר שיריו הראשון. בשנת 1934 כתב עליו המשורר מקסים גורקי כתבה בעיתון פְּראבְּדָה, והציגו כ"ילד פלא". במהלך שנות ה-30 וה-40 תרגם שירה אזרית לרוסית. בשנת 1946 סיים את לימודיו באוניברסיטת באקו, וב-1947 סיים את לימודיו במכון לספרות על שם גורקי במוסקבה. עבד בתיאטרון הרוסי בבאקו וכתב לעיתון האמנות הסובייטית. ב-1948 עבר למוסקבה וב-1949 הועלה מחזהו הראשון, "נוער", על בימת תיאטרון מאלי בעיר. בהמשך, הועלו מחזותיו כמעט מדי שנה בתיאטראות מרכזיים בכל רחבי ברית המועצות וחלקם אף עובדו לסרטי קולנוע. עם זאת, מספר מחזות פרי עטו נאסרו להצגה בידי הצנזורה הסובייטית. משנות ה-70 החל לפרסם גם רומנים. בשנת 1982 יצא לאקרנים הסרט הפופולרי "שער פוקרובסקי", שהתבסס על מחזה מאת זורין ונחשב לאחד הסרטים הבולטים של הקולנוע בתקופה הסובייטית. בשנת 1995 פרסם את ספר זיכרונותיו ובשנת 2020 הלך לעולמו במוסקבה, בגיל 95.

גלויה לציון 100 שנים להולדת הכנר לאוניד קוגן

גלויה זו הונפקה לציון 100 שנים להולדתו של אחד מגדולי הכנרים הסובייטיים, לאוניד בוריסוביץ' קוגן (1924-1982). נולד באוקראינה למשפחה יהודית. אבי המשפחה עבד כצלם. כישורו המוזיקלי התגלה כבר בגיל צעיר, ובשנת 1933, כשהיה בן תשע, התקבל למסלול לילדים מחוננים בקונסרבטוריון של מוסקבה. בשנת 1948 סיים את לימודיו בקונסרבטוריון. משנת 1944 הופיע עם התזמורת הפילהרמונית של מוסקבה. בשנת 1952 החל ללמד בקונסרבטוריון וב-1963 מונה בו לפרופסור. קוגן, שנחשב לאחד מגדולי הכנרים של המאה ה-20, זכה לכינוי "פגניני הסובייטי", הופיע לאורך קריירה בת למעלה מארבעה עשורים בקונצרטים רבים ברחבי העולם וזכה להערכה רבה בזירה הבינלאומית.

ריצה האב עשרים שנות מאסר בגולאג, במסגרת טיהורים פנימיים. ולדימיר עצמו שירת במהלך מלחמת העולם השנייה ביחידת סיור ובין בעורף הגרמני. הוא שימש קצין בצבא האדום, ובין השנים 1945-1952 שירת בנקוד (גוף הבין שקדם לק.ג.ב.) באזור העיר וורונז'. בשנת 1959 סיים את לימודיו בפקולטה לגאוגרפיה של אוניברסיטת וורונז' והחל לעבוד ככלכלן במפעל. משנת 1964 היה מרצה באוניברסיטת וורונז' ועד מהרה מונה לפרופסור וראש המחלקה לכלכלת עבודה וליסודות הניהול. עמד בראש המועצה המדעית והמתודולוגית של האוניברסיטה, וכיהן כיו"ר האקדמיה הבינלאומית למדעים ולפרקטיקה של ארגון הייצור. זכה לתואר "התושב המכובד של העיר וורונז'" כהוקרה על פועלו הרב בתחום החינוך והכלכלה.

גלויה לציון 100 שנים להולדת הסופר לאוניד זורין

גלויה זו הונפקה לציון 100 שנים להולדתו של לאוניד גֶנְרִיחוֹבִיץ' זורין (נולד בשם זֶלְצְמָן) (1924-2020), סופר, משורר, מתרגם, מחזאי ותסריטאי יהודי יליד העיר באקו. את שיריו הראשונים כתב כשהיה

ממוצא יהודי-גרמני בעיר אָנגֶלס שברוסיה, שהייתה באותה תקופה חלק מהרפובליקה האוטונומית של הגרמנים לגדות הוולגה, אזור של מושבות חקלאיות שיישבו בהן גרמנים מהמאה ה-18 ועד למלחמת העולם השנייה). אביו היה עיתונאי קומוניסט. סבתו מצד אביו, טייה אַברמובנה כֶּץ (1879-1971), הייתה בלשנית, עורכת ומתרגמת יהודייה והייתה מעורבת בהוצאת ספרים בשפה הגרמנית. אִמו של שניטקה עבדה כמורה לגרמנית. בשנות ילדותו של שניטקה, שפת הדיבור בבית הוריו הייתה גרמנית. שניטקה החל ללמוד מוזיקה בשנת 1946 בווינה, שם עבד אביו במסגרת הכיבוש הסובייטי של אוסטריה לאחר מלחמת העולם השנייה. בשנת 1948 עברה המשפחה להתגורר במוסקבה, ואלפרד החל ללמוד מוזיקה בבית הספר למוזיקה בעיר (כיום המכון הממלכתי למוזיקה על שם שניטקה) והשלים את לימודיו בו בשנת 1953. בשנת 1958 השלים את לימודיו בקונסרבטוריון של מוסקבה ובין השנים 1961-1972 לימד בו. כשהיה בן 48 המיר את דתו לנצרות הקתולית. בשנת 1989 עבר להתגורר בגרמניה, וב-1990 קיבל אזרחות גרמנית. הוא לימד במכון למוזיקה בהמבורג והלך לעולמו בעיר בשנת 1998. הובא לקבורה בבית קברות במוסקבה. שניטקה הלחין במהלך הקריירה שלו יצירות רבות – אופרות, בלטים, סימפוניות, קונצ'רטי ויצירות תזמורתיות. הוא היה מלחין פופולרי ומוערך, ואף התקבל בהערכה על-ידי השלטונות הסובייטיים. בשנת 1987 זכה בתואר "האמן הנכבד של הרפובליקה הרוסית", וב-1995 קיבל את פרס הפדרציה הרוסית. ■

גלויה לכבוד המלחין אלפרד שניטקה

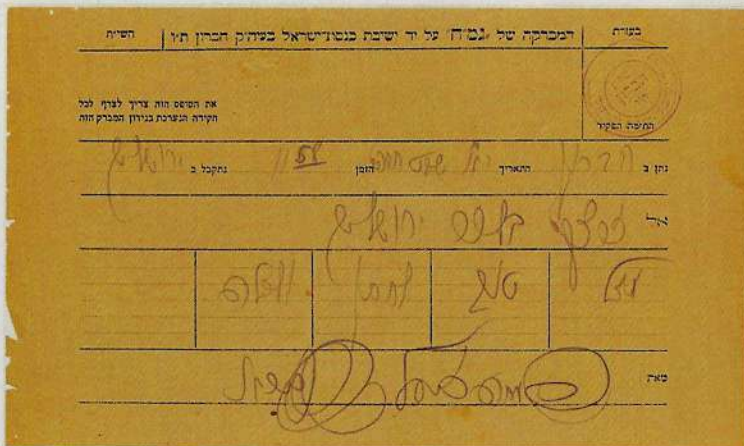

גלויה זו הונפקה לכבוד המלחין הידוע והחשוב בברית המועצות, אלפרד גארייביץ' שניטקה (1934-1998). שניטקה נולד למשפחה

מן הארכיון

מברק מישיבת חברון שישה חודשים לפני מאורעות תרפ"ט

מרדכי נחמני

בתמונה להלן מברק ובו איחולים לחתונה שהתקיימה בירושלים, שנשלח מחברון שישה חודשים לפני מאורעות תרפ"ט, שבמהלכן נטבחו חברי הקהילה היהודית בעיר והקהילה היהודית בעיר נמחקה. לאחר המאורעות, עברו שרידי הישיבה לירושלים ושם היא מוסיפה הישיבה להתקיים עד ימינו. כיום לומדים בישיבה בירושלים כאלף וחמש מאות בחורים. עובדה מעניינת היא שהשולח, שמחה זיסל ברוידא מישיבת כנסת ישראל בחברון, ניצל מהטבח והפך כעבור שנים לראש הישיבה, תפקיד שבו החזיק עשרות שנים. מבחינתנו מה שמעניין כאן הוא שמדובר במברקה פרטית של מוסד גמ"ח על יד הישיבה בחברון. ראו את הכיתוב בראש טופס המברק וכן את החותמת במשבצת חתימת הפקיד. האם ידוע למישהו על מברקים נוספים שנשלחו ממברקה זו או מידע נוסף כלשהו אודותיה? ■

זהב ישראלי משולש בתערוכת הבולים הבינלאומית EuroPhilEx בברמינגהאם

לס גלסמן

תמונה מספר 2: לס גלסמן (מימין), יגאל נתנאל (במרכז) ויואל סלוצקי (משמאל) בתערוכת EuroPhilEx

הוצגו בה 2000 מסגרות של תצוגות ששלחו אספנים מלמעלה מ-40 מדינות, ובהם גם נציגים מחוץ לאירופה, עדות לקשרים החזקים בין בולאים ברחבי העולם. הנוכחות בתערוכה הייתה מרשימה והיא

תערוכת הבולים הבינלאומית EuroPhilEx, המפגש הבולאי הגדול ביותר באירופה בשנת 2025, התקיימה במאי האחרון במרכז התערוכות הלאומי בברמינגהאם (ראו תמונה מספר 1) והייתה לי הזכות לשמש בה כקומיסר המשלחת הישראלית. התערוכה נערכה בחסות הפדרציה של ההתאחדויות הבולאיות האירופיות (FEPA) ובהכרה של הפ.י.פ.

כאשר נודע לי שמונתי לשמש כקומיסר בתערוכה שמחתי מאוד, מכיוון שזו הייתה הזדמנות עבורי לפגוש ולראיין את מינדר הורניק, ניצול אושוויץ היחיד במחוזות מידלנדס, שהובא לאנגליה לאחר המלחמה על-ידי הרב שלמה שונפלד, ואת לאה לסר, שניצלה בקינדר-טרנספורט שארגן ניקולס וינטון. התמזל מזלי והצלחתי לבקר את שני ניצולי השואה הללו במהלך ימי התערוכה, וזאת הייתה חוויה בלתי נשכחת.

ברמינגהאם לבשה חג וחיכתה לכולנו, חברי המשלחת הישראלית, שכללה את סגן נשיא פ.י.פ. יגאל נתנאל ואת יואל סלוצקי שמונה כחבר בצוות השופטים (ראו תמונה מספר 2). יום לפני נסיעתנו, טיל שגורה מתימן נפל בקרבת נמל התעופה בן גוריון והביא לסגירתו. לשמחתנו הטיסה שלנו עם חברת אל על המריאה למחרת ללא בעיות והביאה אותנו בשלום לנמל התעופה בלוטון. את המכס בנמל עברתי עם שלוש תצוגות שהבאתי עמי, שהן כמה מהפנינים הטובות ביותר שיש לבולאות הישראלית להציע.

אחת ההנאות הנלוות לביקורים בתערוכות בולים בינלאומיות היא ההזדמנות לראות כמה מהתצוגות הבולאיות הטובות ביותר מרחבי העולם. תערוכת EuroPhilEx 2025 לא הייתה יוצאת דופן בכך:

תמונה מספר 1: מרכז התערוכות הלאומי בברמינגהאם, מראה כללי

מעטפות יום ראשון שטרם הגיעו לידי ציבור האספנים

אבישי אהרוניאן

יום ההופעה הרשמיות של בולי העתודה 0.75 לירה. עם זאת עד היום לא נמצאו מעטפות "ויצו" מתאריך 1.12.1977 שהכין השירות הבולאי ועליהן בולי העתודה בעריך זה עם שובלים.

לפני כעשור נמצאה מעטפה יחידה עם בול עתודה בעריך 0.75 לירה עם שובל וחותרמת מתאריך 1.12.1977 אשר נשלחה מסניף הדואר בקיבוץ גניגר לחיפה אולם מעטפה זו אינה רשמית ונעשתה באופן פרטי על-ידי מנהל סניף גניגר, ככל הנראה בתאריך מאוחר יותר מזה שבו הופיעו הבולים.

בתקופה האחרונה נמצא אוצר: חבילה המכילה מעטפות "ויצו" שעליהן בולי עתודה בעריך 0.75 לירה מתאריך הופעת הבולים, 1.12.1977. כל המעטפות בחבילה זו היו עם בולים שכללו שובלים והן היחידות הידועות עד כה בצורה זו שהונפקו באופן רשמי על ידי השירות הבולאי ביום הופעת הבולים. מנהל סניף הדואר לשעבר שאצלו נשתמרו המעטפות במשך עשרות שנים מבלי שהיו ידועות לציבור סיפר כי מעטפות "ויצו" אלה עם השובלים אכן יועדו למכירה בשירות הבולאי אולם מפאת קוצר הזמן נשלחו רק לסניף אחד למכירה. בסניף זה, שאותו ניהל האיש, המעטפות "נשכחו על המדף", כפי שסיפר לי, ולא הוצעו למכירה ולכן גם לא הגיעו לציבור הרחב. ■

גילוי חדש: מעטפות יום ראשון לבולי העתודה מגן דוד בעריך 0.75 לירה עם שובלים מתאריך 1.12.1977 שהוכנו באופן רשמי בשירות הבולאי עם חותרמת אירוע מיוחדת ירושלים "ויצו".

בולי עתודה אלה בעריך 0.75 לירה הודפסו בתאריך 23.11.1977 עקב מחסור בבולים בעריך זה, הבולים נשלחו במהירות מהמדפיס לשירות הבולאי ומשם לסניפים השונים. בולי עתודה אלה התקבלו בסניפים שונים בתאריכים שונים. מפאת קוצר הזמן מנויי השירות הבולאי לא קיבלו הודעה מראש בדבר הנפקתם של הבולים והשירות הבולאי לא הכין מעטפות יום ראשון "רשמיות" לבולי העתודה בעריך זה.

קיימות מעטפות פרטיות, לא-רשמיות, לבולי העתודה 0.75 לירה עם שובלים שהוכנו בסניפים שונים על-ידי אספנים בתאריכים שונים החל מתאריך 5.12.1977, כל אספן "החשיב" את המעטפות שהכין כמעטפות יום ההופעה של הבולים. כפיצוי על חוסר במעטפות יום ההופעה לאספנים, הנפיק השירות הבולאי מעטפת אירוע מיוחדת עם חותרמת ירושלים "ויצו" עם התאריך 1.12.1977, יום הופעת הבולים. מעטפות "ויצו" אלה נמכרו לאספנים לאחר יום ההופעה עם הבולים בעריך 0.75 לירה ללא שובלים, והן נפוצות בין האספנים. במשך השנים, נחשבו מעטפות "ויצו" אלה על-ידי אספנים כמעטפות

מעטפת יום ראשון לבול עתודה מגן דוד 0.75 לירה עם שובל מתאריך 1.12.1977

סיפורה של גיליונית הנטינגפילד

(פורסם לראשונה בקטלוג מכירה מספר 321 של
בית המכירות (Corinphila Auction)

הברון הנטינגפילד החמישי (1883-1969)

מעלתו הברון הנטינגפילד החמישי, ערך ביקור בבית הדפוס של בנק חבר העמים של אוסטרליה (Commonwealth Bank of Australia). מטרת ביקורו הייתה לצפות בתהליך הדפסתם של הבולים החדשים הנושאים את דיוקנו של הוד מלכותו המלך אדוארד השמיני. במהלך הביקור חתם הברון בראשי תיבות על גיליון אחד מבין גיליונות הדפוס לצורך זיהוי בעתיד.

20 בינואר 1936

המלך ג'ורג' החמישי מת ובנו הבכור, אדוארד השמיני, ירש אותו כמלך. אדוארד לא היה נשוי, אך אשת החברה האמריקאית וואליס סימפסון התלוותה אליו באירועים חברתיים רבים בשנים שקדמו ל-1936. הכרתו של המלך אדוארד השמיני הייתה אמורה להתקיים במנזר וסטמינסטר ב-12 במאי 1937. ההכנות להכתרה כבר החלו, מזכרות הוצעו למכירה ובולים חגיגיים הונפקו.

הדוכס מווינדזור (לשעבר המלך אדוארד השמיני) והדוכסית מווינדזור ביום חתונתם, 3 ביוני 1937 (צילום: ססיל ביטון. Camera Press/Globe Photos)

23 באוקטובר 1936

לאחר הביקור העביר ג'ון אש, מנכ"ל בית הדפוס, את הגיליון המסומן להוד מעלתו הברון. הבולים החדשים טרם הונפקו רשמית, והכוונה הייתה להנפיק אותם רק עם הכרתו של המלך אדוארד השמיני. עובדה זו אומתה על ידי הברון הנטינגפילד באופן אישי, במכתב רשמי שכתב מבית הממשל. לפני שעבר לאוסטרליה, היה ג'ון אש מנהל הדפוס בחברת דה לה רו (De La Rue & Co) בלונדון. הוא הצטרף לבנק חבר העמים ב-21 במארס 1927 כמדפיס השטרות והבולים הראשי של אוסטרליה. היה לו עניין אמיתי באיכות הבולים והוא היה אחראי למעבר של בית הדפוס לשטרות מדפוס בֶּלֶט לדפוס שקע (תְּגִלִּיף) בראשית שנות ה-30 של המאה ה-20. אש פרש מתפקידו בשנת 1940.

ג'ון אש (1882-1947)

29 בספטמבר 1936

מושל מדינת ויקטוריה (שליח בריטי, המשמש כנציג הכתר הבריטי במדינה), אחת משש המדינות המרכיבות את אוסטרליה, הוד

ואביו של הברון השלישי נהרג באיטליה בשנת 1944, במהלך מלחמת העולם השנייה).

הצמודה של ששת הבולים הוצגה לראשונה בשנת 2009. אוספו של הברון וסטי השלישי הוצג בפני חברת הבולאות המלכותית בלונדון ב־52 מסגרות, והצמודה נכללה במסגרת מספר 8.

16 באוקטובר 2014

צמודת ששת הבולים של המלך אדוארד השמיני שמעולם לא הונפקו, הגיעה לשוק הבולאי כשבית המכירות הפומביות ספינק (Spink) העמיד למכירה את בולי חבר העמים של אוסטרליה מהאוסף של וסטי.

בעליה הנוכחי של הצמודה, אספן מאוסטרליה, רכש את צמודת הבולים במכירה פומבית בלונדון. הבעלים החדש החליט במכוון לפצל את הצמודה של ששת הבולים לשני בולים צמודים ולצמודה של ארבעה בולים, שכן לפי ההסבר שנתן, שני בולים צמודים וצמודה של ארבעה בולים מהווים "כפולות מקובלות" בעולם הבולאות. "גיליונית הנטינגפילד" בתצורתה הנוכחית, של צמודת ארבעת הבולים עם חתימתו של הלורד הנטינגפילד, הועמדה למכירה בבית המכירות הפומביות השוויצרי קורניפילד ב־5 ביוני האחרון במחיר פתיחה של 250,000 פרנק שוויצרי (כ־1.1 מיליון ש"ח) אך לא נמכרה בסופו של דבר. ■

גיליונית הנטינגפילד הכוללת רק צמודה של ארבעה בולים, לצד ראשי התיבות של הלורד הנטינגפילד והתאריך

אוקטובר 1936

הלורד הנטינגפילד לא שמר על הגיליון שלו בשלמותו, אלא הסיר ממנו צמודה של שישה בולים שהיו בפינה הימנית התחתונה יחד עם שולי הגיליון, שעליו הופיעו ראשי התיבות של שמו של המושל והתאריך. את צמודת הבולים הוא מסר ללורד וסטי (Vestey) השני, שהיה אספן בולים.

11 בדצמבר 1936

חודשים ספורים לאחר תחילת שלטונו, יצר המלך אדוארד השמיני משבר חוקתי, כשביקש להינשא לוואליס סימפסון, אישה אמריקנית שהתגרשה מבעלה הראשון וביקשה כעת להתגרש מבעלה השני. משהתברר שהמלך לא יוכל להינשא לסימפסון ולהישאר על כס המלוכה, הוא התפטר והוחלף על ידי אחיו הצעיר, המלך ג'ורג' השישי. תקופת שלטונו של המלך אדוארד השמיני מנתה 326 ימים בלבד והוא אחד המלכים הבריטים ששלטו למשך הזמן הקצר ביותר בעידן המודרני.

16 בדצמבר 1936

ג'ון אש, מנכ"ל בית הדפוס לשטרות במלבורן, כתב למזכירו האישי של הלורד הנטינגפילד כי הם נמצאים במצב לא נעים שבו הם נאלצים לבקש מהברון להשיב את הגיליון שניתן לו ב־23 באוקטובר, משום שההנפקה כולה בוטלה.

17 בדצמבר 1936

הברון הנטינגפילד השיב למר אש ואמר כי לפי בקשתו הוא משיב לו את הגיליון, אך בניכוי ששת הבולים שהסיר ממנו.

17 בדצמבר 1936

עוד באותו יום אישר מר אש את קבלת הגיליון וכתב ללורד הנטינגפילד שיודה לו אם יואיל בטובו לברר אם יוכל להשיב אליו גם את צמודת ששת הבולים.

23 בדצמבר 1936

מר אש מודה (במכתב שסומן כסודי) שלא עלה בידיו של הלורד הנטינגפילד להשיב את צמודת ששת הבולים.

1936-2009

צמודת ששת הבולים נותרה באוספו של הברון וסטי השני (1882-1954), ואחר כך עברה בירושה לנכדו, הברון וסטי השלישי (1941-2021). (בנו של הברון השני)

הלורד וסטי (סמיואל הברון וסטי השני; 1882-1954)

לזכרו ולציון פועלו של מאיר אשל ז"ל

גידי מרינסקי

ביטוי במרבית הבולים שהונפקו בעולם. פתאום הבחנתי במאפרה שהייתה מונחת על השולחן כשהיא מלאה בבדלי סיגריות, ובמחשבתי עלה הפסוק "וכיתתו חרבותם לאתים". רוקנתי את המאפרה, שטפתי אותה היטב, ומילאתי אותה בסוכריות צבעוניות שהיו על השולחן. הרעיון היה שאנחנו יכולים להמיר את מקור האפר והזיהום – במשוה מתוק ושמה. הייתי משוכנע מיד כי הרעיון הזה יזכה אותי בניצחון במכרו, וכך היה. התהליך של עיצוב הבול הזה היה מיוחד עבורי, כי בעקבותיו לקחתי שתי שאיפות

אחרונות, והפסקתי כליל לעשן! מאז לא נגעתי יותר בסיגריות". בשנת 2003 עיצב מאיר עבור יד ושם בול שמבוסס על רשימות של עובדי כפייה מהמחנה שבו שהתה אימו. רובם נרצחו, ואלה ששרדו נשלחו למחנה ההשמדה טרבלינקה. פסי הרכבת ששימשו להסעת היהודים להשמדה הופכים בבול לפסים התכולים של דגל מדינת ישראל, והטלאי הצהוב הופך למגן דוד כחול. "הבול הזה סגר עבורי מעגל. אמה שלי מעולם לא סיפרה לי מה קרה לה בשואה. יום אחד הייתי בספרייה ביד ושם, ומצאתי באחד הספרים שם תיאור מדויק של המחנה שבו היא שהתה. רציתי לבטא בבול את הקושי, את העצב ואת האובדן הגדולים, לצד התקווה והמזור".

כמי ששימש כתחקירן בשירות הבולאי, האחראי על תכנון המסרים והקונספט של הבולים, זכיתי להכיר מקרוב את מאיר, והרגשתי זכות לעבוד עימו. הוא פתח בפני צוהר לעולם העיצוב הגרפי וסייע לי להתגבר על קשיים עיצוביים. הוא השרה אווירה נעימה ונוחה סביבו, כאילו שחיי לא נשאו צלקות. מאיר היה אדם חזק ברוחו ובגופו. כשנפגשנו הייתי טופח לו על הגב בידידות, ותמיד התקשיתי להאמין עד כמה הוא חסון.

למאיר היו חברויות עמוקות ונאמנות, כולל מתקופת שירותו כקצין בצבא ולוחם במלחמת יום הכיפורים. מדי יום זיכרון נהג לבקר משפחות שכולות של חבריו לנשק. באופן סימלי ומרגש נפטר מאיר ביום הזיכרון, וזמן קצר לפני מותו חלף מטוס של חיל האוויר מעל ביתו.

כשהתבקש לבחור את הבול האהוב עליו, הצביע על בול שהוקדש למוצרט, המציג פסל קטן המטיל צל גדול: "שכחתי שאני צריך לעצב אותו, ורק ערב לפני כן הזכירו לי. ישבתי כל הלילה, ובש בבוקר, ברגע האחרון, עלה בי הרעיון. הבול זכה לפרסום עולמי". במידה רבה, הבול הזה מסמל גם את מאיר עצמו – אדם צנוע ומוכשר שהטיל צל גדול על עולם העיצוב הבולאי בישראל.

יהי זכרו ברוך. ■

29 באפריל 2025 נפטר מאיר אשל לאחר מאבק ממושך ומעורר השראה במחלה קשה, עמה התמודד – כדרכו – באומץ ובזקיפות קומה. מאיר אשל נולד בפולין בשנת 1947, וגדל בבית דל-אמצעים של ניצולי שואה. בנעוריו נאלץ לעבוד בבית דפוס בתנאים קשים ומחשלים, שאותם תיאר בראיון שהתפרסם בשנת 2024: "היה קשה בבית הוריי, לאה ושמועון, לא דיברו על מה שעבר עליהם. בגיל 14 נאלצתי לקום ב-5:30 בבוקר, עם

הזריחה, ללבוש בגדי עבודה ולצאת לבית הדפוס הגדול 'אחדות' בתל אביב. הייתי חייב לסייע בפרנסה. בכל יום קיבלתי בוקס בלב כשראיתי את שאר חבריי הולכים לבית הספר בבגדים אחרים. מאוחר בערב הייתי חוזר מהדפוס, אל השתיקות והבכי בבית. זה היה קשה ממש עבורי". רק בגיל מבוגר יחסית השלים את תעודת הבגרות, והמשיך ללימודים בבצלאל. בתחילת דרכו המקצועית הוא תכנן ויצר מפות ניווט לעיוורים וכבדי-ראייה, פרויקט שזכה להכרה בינלאומית. בהמשך שימש כמורצה בבצלאל, ולאחר מכן במכללות שונות ובהן "אמונה". מאיר הנחה את תלמידיו בגובה עיניים, הנחיל להם בסיס מוצק, והגניש את עצמו לעזרתם עד בלי די. הביקורת שהעביר על עבודות תלמידיו הייתה עדינה ותומכת. על תלמידיו הרבים נמנה גם דור חדש של מעצבי בולים מסור ומוכשר, שכולל את מירי ניסטור, אסנת אשל, רונן גולדברג ורנית גלבו.

מאיר התמסר בטוטאליות לעולם העיצוב הגרפי ולהנצחה של מורשת ישראל, תוך שניהל חיים אישיים צנועים. הוא היה שם דבר בתחום העיצוב הגרפי בישראל, ובפרט בבולים, שטרות כסף ומדליות, ועם זאת ליבו לא גבה.

הוא עיצב בולים במשך עשרות שנים ונמנה על בכירי מעצבי הבולים בארץ. מרגע שנבחר לעצב בול – היה ברור שיירתם למשימה במסירות רבה ויביא תוצאה מופלאה. מאיר לא היה מאלה שדוחים עבודה, תוך המתנה למוזה שתנחת עליו. הוא עבד קשה על הקונספט, הכין סקיצות רבות, יצא לתחקר בשטח מבלי לחוש על עצמו, צילם, ביים והתייעץ עד שהצליח לזקק את הנושא לידי שלמות. עבודותיו ניכרו בעומק רעיוני ובצבעוניות חיה ומעודנת.

בין הבולים הרבים שעיצב זכורים לי במיוחד: המלחמה בעישון, מוצרט, מוזיקאים יהודים, יובל ל"יד ושם", טיפול בעזרת בעלי-חיים, ים המלח, פירות ארצנו ועוד.

בול המלחמה בעישון, שהיה הבול הראשון שעוצב עלידי מאיר אשל, ממחיש את גישתו החיובית לנושאים שעסק בהם. בראיונות שונים שקיים – תיאר את הנסיבות שהובילו אותו לעיצוב הבול: "באותה תקופה הייתי מעשן כבד, ועישנתי שתי קופסאות סיגריות ביום. ישבתי עם מספר חברים בחדר אפוף עשן סיגריות וחשבתי על רעיונות לעיצוב הבול, תוך שאני מנסה להימנע ממסרים של הפחדה וגועל שבאו לידי

קפה ב"הנסין הקטן"

רוני סומק

מתוך אמבטיית הדם של המלחמה הזאת
אני דג את הטפות של עמית מוסט
שחבש פצוע ולא ידע, שבאותה דקה
גם נכבשו חייו.

אני מדמין את אמו כאלו היתה
מגבת שנתלתה מעל האמבטיה הזאת,
את חסר האונים של הכתנה
שנגמרו לה החוטים להרחיב
את שטח הספינה,
ואת אביו שלפעמים אני פוגש
בבית קפה ששמו, כמה מקרי,
"הנסין הקטן".

הכתבת היא רש"י פנת המלך ג'ורג'
הוא יודע שעדיין אין פרוש לנפילת בנו
ומראש המלך האנגלי, איך לא,
מוסר פתאום השמן שנמשח
ביום הכתרתו.

עדכון קטלוג בולי ישראל

הנפקת אפריל – מאי 2025

הטבלאות המלוות את הסדרות מחולקות לשש עמודות על-פי הסדר הבא מימין לשמאל: המספר הקטלוגי של הבול, הערך הנקוב של הבול, מחיר בול לא חתום עם שובל, מחיר בול לא חתום ללא שובל, מחיר בול חתום ללא שובל.

13/5/2025

בתי כנסת ברובע היהודי – החורבה

SYNAGOGUE IN THE JEWISH QUARTER JERUSALEM —
HURVA SYNAGOGUE

9.00	35.00	35.00	35.00	נח 17.50	2766
		37.00			✉

22/4/2025

יום הזיכרון

MEMORIAL DAY

2.00	8.00	8.00	8.00	נח 4.00	2764
		10.00			✉

70 שנה לאוניברסיטת בר-אילן
BAR-ILAN UNIVERSITY — 70 YEARS

2.50	9.00	9.00	9.00	נח 4.50	2767
		11.00			✉

80 שנה לשואת יהודי הונגריה
80 YEARS SINCE THE HOLOCAUST OF
HUNGARIAN JEWRY

2.50	9.00	9.00	9.00	נח 4.50	2765
		11.00			✉

תוויות ביול

22/4/2025

תווית דוארמט - יחד
ATM POSTAGE LABEL - TOGETHER

10.00	4.00 ₪	169
-------	--------	-----

13/5/2025

תווית דוארמט - פריחה בדרום - אירוס הנגב
ATM POSTAGE LABEL - BLOSSOMING IN THE
SOUTH - IRIS MARIAE

10.00	4.00 ₪	170
-------	--------	-----

תווית דוארמט - פריחה בדרום - מורינגה רותמית
ATM POSTAGE LABEL - BLOSSOMING IN THE
SOUTH - MORINGA PEREGRINA

10.00	4.00 ₪	171
-------	--------	-----

המכביה ה-22
22ND MACCABIAH

4.50	18.00	18.00	18.00	9.00 ₪	2768
		20.00			✉

אמנות הקיר בישראל
WALL ART IN ISRAEL

2.00	8.00	8.00	8.00	4.00 ₪	2769
2.50	9.00	9.00	9.00	4.50 ₪	2770
9.00	35.00	35.00	35.00	17.50 ₪	2771
13.50	52.00	52.00	52.00	26.00 ₪	סה"כ
		54.00			✉

תודות על תרומת בולים לנוער

- שלמה גרשון
- חנה אלאור
- אברהם קאשי
- אסתי מקלברג

- איציק ברוך
- מינה וילסון
- רדי שכטמן
- רוני ניניו על שם חנה בן-ארי ניניו ואברהם ניניו ז"ל
- יהודה קליינר

22/04/2025
חותמת יום ההופעה
יחד

22/04/2025
חותמת יום ההופעה
שואת יהודי הונגריה

22/04/2025
חותמת אירוע
יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל

13/05/2025
חותמת יום ההופעה
המכביה 22

13/05/2025
חותמת יום ההופעה
70 שנה לאוניברסיטת בר-אילן

13/05/2025
חותמת יום ההופעה
בתי כנסת ברובע היהודי - החורבה

13/05/2025
חותמת יום ההופעה
פריחה בדרום - מורינגה רותמית

13/05/2025
חותמת יום ההופעה
פריחה בדרום - אירוס הנגב

13/05/2025
חותמת יום ההופעה
אמנות הקיר

הספרייה הבולאית של התאחדות בולאי ישראל

פתוחה בימי חמישי בין השעות 09:00-16:00.
לחברי ההתאחדות - השאלת ספרים, קטלוגים, מגזינים וצילומי תצוגות.
לקהל הרחב - עיון במקום.

רח' אבן גבירול 39, תל אביב, קומה א', טל': 03-6295547

"בוקר של בולים"

הנכם מוזמנים למפגש "בוקר של בולים",
אשר יתקיים ביום שישי ה-22 באוגוסט
במשרדי התאחדות בולאי ישראל,
ברחוב אבן גבירול 39, תל אביב.

09:00 - 09:30 התכנסות, כיבוד קל

09:30 - 09:40 דברי פתיחה

09:40 - 10:30 "פריטים בפירוט" - מספר אספנים יציגו
פריט אחד מהאוסף שלהם

10:30 - 11:00 שעשועון בולאי

11:00 - 12:00 מכירה פומבית

הכניסה חופשית.
אין צורך בהרשמה מראש

נשמח לראותכם